T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARIM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

SÜRDÜRÜLEBİLİR PEYZAJ KAPSAMINDA YOZGAT/AKDAĞMADENİ'NİN EKOTURİZM POTANSİYELİ VE YEREL HALKIN FARKINDALIK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

DİLAN YÜCEER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Kübra YAZİCİ

NİSAN – 2025
YOZGAT

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARIM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

SÜRDÜRÜLEBİLİR PEYZAJ KAPSAMINDA YOZGAT/AKDAĞMADENİ'NİN EKOTURİZM POTANSİYELİ VE YEREL HALKIN FARKINDALIK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

DİLAN YÜCEER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Kübra YAZİCİ

NİSAN – 2025
YOZGAT

	YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ **LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ** **LİSANSÜSTÜ TEZ ONAY FORMU**

T.C.

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Enstitümüzün Tarım Bilimleri Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Dilan YÜCEER'in hazırladığı "**Sürdürülebilir Peyzaj Kapsamında Yozgat/Akdağmadeni'nin Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Farkındalık Düzeyinin İncelenmesi**" başlıklı tezi ile ilgili tez savunma sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri gereğince 17/04/2025 Çarşamba günü saat 11:30'da yapılmış, tezin onayına oy birliği ile karar verilmiştir.

Başkan **:** Prof. Dr. Bahriye GÜLGÜN

Jüri Üyesi (Danışman) **:** Doç. Dr. Kübra YAZİCİ

Jüri Üyesi **:** Dr. Öğr. Üyesi Bekir Sıtkı SİRİKÇİ

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun ……../……../….. tarih ve …… sayılı Enstitü Yönetim Kurulu Kararı ile onaylanmıştır.

…...../……../.....

Prof. Dr. Ümit BUDAK

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BEYANI

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin içerdiği yenilik ve sonuçların başka bir yerden alınmadığını, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan eder, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Dilan YÜCEER

17/04/2025

ÖN SÖZ

Tez çalışmamın oluşturulması ve geliştirilmesi aşamalarında her türlü probleme karşı yapıcı çözümler üreten, eşsiz karekter ve bilgisiyle her zaman yanımda olan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, kendimi geliştirmem adına bana birçok katkı sağlayan değerli danışman hocam Doç. Dr. Kübra YAZİCİ' ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Uzak yakın demeden her daim yanımda olan canım arkadaşlarım Büşra Nur ÇİFTÇİ, Seher ERANİL YILDIRIM ve Binnaz BAYAR'a, hayatıma yeni girmiş olmasına rağmen benim için en kıymetli dostlarımdan biri olan Merve ALTINTAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışma hayatımda ve tez çalışmamda bana destek olan çalışma arkadaşlarım, Ömer DERE ve Musa CESUR'a teşekkürlerimi sunarım.

En büyük destekçilerim değerli annem Nurten YÜCEER, babam Nurtekin YÜCEER, abim Mesut YÜCEER ve diğer tüm aileme her zaman yanımda olup bana güvendikleri ve benim için yapmış oldukları fedakârlıklardan dolayı teşekkür ederim.

Dilan YÜCEER

17/04/2025

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SÜRDÜRÜLEBİLİR PEYZAJ KAPSAMINDA YOZGAT/AKDAĞMADENİ'NİN EKOTURİZM POTANSİYELİ VE YEREL HALKIN FARKINDALIK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

DİLAN YÜCEER

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARIM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: Doç. Dr. Kübra YAZİCİ

Sürdürülebilirlik, doğal kaynakların korunması, ekonomik ve sosyal refahın artırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Ekoturizm, doğal alanların korunmasını desteklerken yerel kalkınmaya katkıda bulunan bir turizm türü olarak öne çıkmaktadır. Bu tez çalışmasında, Yozgat ili Akdağmadeni ilçesinde ekoturizm potansiyelini değerlendirmek ve mevcut eksiklikleri belirleyerek sürdürülebilir kalkınmaya yönelik öneriler sunmak amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında, yerel halkın ekoturizm algısı ve farkındalığını belirlemek için demografik veriler analiz edilmiş, ekoturizm faaliyetlerine katılım düzeyleri incelenmiş ve ekoturizmin yerel kalkınma üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Bulgular, doğa yürüyüşü (trekking), bisiklet turizmi ve kültür turizminin en çok tercih edilen ekoturizm faaliyetleri olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, altyapı eksiklikleri, yerel yönetimlerin politika eksikliği ve halkın bilinç düzeyinin düşük olması gibi unsurlar, bölgenin ekoturizm potansiyelinin tam anlamıyla değerlendirilememesine neden olmaktadır.

Sonuç olarak, Akdağmadeni ilçesinin ekoturizm destinasyonu olarak gelişebilmesi için yerel yönetimlerin destekleyici politikalar geliştirmesi, toplumun ekoturizm konusunda bilinçlendirilmesi, altyapının güçlendirilmesi ve doğa turizmine yönelik tanıtım faaliyetlerinin artırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda önerilen stratejik planlama çalışmaları hem bölgenin ekonomik kalkınmasını destekleyecek hem de doğal ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlayacaktır.

2025, xviii + 104 Sayfa

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Sürdürülebilirlik, Farkındalık, Yozgat

ABSTRACT

MASTER THESIS

EXAMINATION OF THE ECOTOURISM POTENTIAL AND LOCAL PEOPLE AWARENESS IN YOZGAT/AKDAĞMADENİ WITHIN THE SCOPE OF SUSTAINABLE LANDSCAPE

DİLAN YÜCEER

YOZGAT BOZOK UNIVERSITY

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

AGRICULTURAL SCIENCE DEPARTMENT

SUPERVISOR: Assoc. Prof. Dr. Kübra YAZİCİ

Sustainability is of great importance in terms of protecting natural resources and increasing economic and social welfare. Ecotourism stands out as a type of tourism that contributes to local development while supporting the protection of natural areas. In this thesis study, it is aimed to evaluate the ecotourism potential in Akdağmadeni district of Yozgat province and to provide suggestions for sustainable development by identifying existing deficiencies. Within the scope of the research, demographic data were analyzed to determine the perception and awareness of local people on ecotourism, the level of participation in ecotourism activities was examined and the effects of ecotourism on local development were evaluated. The findings revealed that trekking, bicycle tourism and cultural tourism are the most preferred ecotourism activities. However, factors such as infrastructure deficiencies, lack of policies of local governments and low level of public awareness cause the ecotourism potential of the region not to be fully utilized. In conclusion, in order for Akdağmadeni district to develop as an ecotourism destination, local governments should develop supportive policies, raise awareness of the society on ecotourism, strengthen the infrastructure and increase promotional activities for nature tourism. The strategic planning studies proposed in this direction will both support the economic development of the region and contribute to the protection of natural and cultural heritage.

2025, xviii + 104 Pages

Keywords: Ecotourism, Sustainability, Awareness, Yozgat

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAY SAYFASI ii
TEZ BEYANI iii
ÖN SÖZ iv
ÖZET v
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER vii
TABLOLAR LİSTESİ xii
ŞEKİLLER LİSTESİ xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR xviii
1. GİRİŞ 1
1.1. Kaynak Özetleri 3
2. GENEL BİLGİLER 9
2.1. Turizm Kavramı 9
2.2. Sürdürülebilir Turizm 9
2.2.1. Sürdürülebilir Turizm Amaçları 10
2.3. Ekoturizm 11
2.3.1. Ekoturizm Kavramı 11
2.3.2. Ekoturizmin Amacı 12
2.3.3. Ekoturizm Özellikleri 13
2.3.4. Ekoturizm İlkeleri 14
2.3.5. Ekoturizmin Avantajları 14
2.3.6. Ekoturizmin Dezavantajları 15
2.3.7. Ekoturist Profili 16

2.4. Ekoturizm Faaliyet Türleri 17
2.4.1. Bilim Turizmi 17
2.4.2. Dağ / Doğa Yürüyüşü (Trekking /Hiking) 17
2.4.3. Kamp ve Karavan Turizmi 18
2.4.4. Mağara 19
2.4.5. Balon Turizmi 20
2.4.6. Yayla Turizmi 20
2.4.7. Foto-Safari 21
2.4.8. Su Sporları Turizmi 22
2.4.9. Termal Turizmi 22
2.4.10. Av Turizmi 22
2.4.11. Eko-Gastronomi Turizmi 22
2.4.12. Dağcılık Tırmanma Turizmi 23
2.4.13. Bisiklet Turizmi 23
2.4.14. Atlı Doğa Yürüyüşü 23
2.4.15. Balıkçılık Turizmi 24
2.4.16. Dini İnanç Turizmi 24
2.4.17. Kültür Turizmi 24
2.4.18. Festival Turizmi 24
2.4.19. Yaban Hayatı Gözlemleme (Fauna) Turizmi 24
2.4.20. Yamaç Paraşütü Turizmi 25
2.4.21. Tarım ve Çiftlik Turizmi 25
2.4.22. Akarsu Turizmi (Rafting / Kano) 25
2.4.23. Su Altı Dalış Turizmi 26
2.4.24. Kuş Gözlemciliği Turizmi (Ornitoloji) 26
2.4.25. Botanik Turizmi 26

2.5. Türkiye'de Ekoturizm 26
2.6. Araştırma Alanı İle İlgili Genel Bilgiler 27
2.6.1. Coğrafi Konum 27
2.6.2. İklim 28
2.6.3. Bitki Örtüsü 28
2.6.4. Nüfus 28
2.7. Akdağmadeni İlçesi'nin Ekoturizm Potansiyeli 29
2.7.1. Trekking (doğa yürüyüşü) 29
2.7.2. Kuş Gözlemciliği 31
2.7.3. Yayla Turizmi 31
2.7.4. Tarım ve Çiftlik Turizmi 32
2.7.5. Dağcılık 32
2.7.6. Yaban Hayatı Gözleme 33
2.7.7. Av Turizmi 34
2.7.8. Botanik Turizmi 34
2.7.9. Kamp ve Karavan Turizmi 35
2.7.10. Akarsu Turizmi 35
2.8. Kültür Turizmi 36
2.8.1. Ptt Eski Binası 36
2.8.2. Askerlik Şubesi Eski Binası 37
2.8.3. Eski Hapishane Binası 37
2.8.4. Halk Eğitim Merkezi Eski Binası 38
2.8.5. Endüstri Meslek Lisesi Eski Binası 39
2.8.6. Ziraat Bankası Eski Binası 39
2.8.7. Hami Tüzün Dükkanları 40
2.8.8. Eski Lise Binası (Redif Kışlası) 40

2.8.9. Rıfat Koç Konağı 41
2.8.10. Muşali Behramşah Kalesi 41
2.9. İnanç/Dini Turizm 42
2.9.1. İstanbulluoğlu Mahallesi Cami 42
2.9.2. Eski Kilise 43
2.10. Mağara Turizmi 43
2.10.1. Çatalan Mağarası 43
2.10.2. Çeşmelidere 1 43
2.10.3. Çeşmelidere 2 44
2.10.4. Ermelik Mağarası 44
2.10.5. İnaltı Mağarası 44
2.10.6. İnsanül Hamit 44
3. MATERYAL VE YÖNTEM 45
4. BULGULAR 48
4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri 48
4.2. Katılımcıların Cinsiyeti 48
4.3. Katılımcıların Yaş Dağılımı 48
4.4. Katılımcıların Medeni Durumu 49
4.5. Katılımcıların Eğitim Durumu 50
4.6. Katılımcıların Meslek Grupları 50
4.7. Katılımcıların Gelir Durumu 51
4.8. Daha Önceden Doğa Etkinliğine Katılım Durumu 52
4.9. Ekoturizme Yönelik Algı Değerlendirilmesi 52
4.10. Akdağmadeni'nin Ekoturizm Açısından Eksiklikleri 53
4.11. Yapılan Ekoturizm Faaliyeti 54
4.12. Ekoturizm Faaliyetine Katılma Sıklığı 56

4.13. Akdağmadeni'nin Ekoturizm Bakımından Uygunluğunun Değerlendirilmesi 57
4.14. Akdağmadeni Kültür Turizmi ve Ekoturizm Kimlik Değerleri 59
4.14.1. Kimlik Değerleri 59
4.14.2. Peyzaj Değerleri 60
4.14.3. Ekoturizme Yönelik Tutumların Değerlendirilmesi 61
4.14.4. Sosyodemografik Sorular ile Ekoturizm Tutumları Arasındaki İlişki 62
4.14.5. Medeni Durum ve Doğa Etkinliği Arasındaki İlişki 62
4.14.6. Ekoturizm Algıları ile Ekoturizm Tutumları 62
5. SONUÇ VE ÖNERİLER 68
5.1. Demografik Özellikler ve Ekoturizm Algısı 68
5.2. Ekoturizm Faaliyetleri ve Tercih Edilen Etkinlikler 68
5.3. Ekoturizm Algısı ve Yerel Kalkınma Üzerindeki Etkisi 68
5.4. Öneriler 69
5.4.1. Yerel Yönetimlerin sorumluluklarının arttırlması 70
5.4.2. Toplum Bilinçlendirmesine yönelik çalışmaların arttırılması 71
5.4.3. Ekoturizm Faaliyetleri Çeşitlendirilmesi 71
5.4.4. Tanıtım ve Pazarlama Faaliyetleri Artırılması 72
5.4.5. Altyapı Geliştirme Çalışmalarının arttırılması 72
6. KAYNAKLAR 73
EKLER 79
EK-1 Anket Soruları 79

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo **Sayfa**

Tablo 2.1. Yıllara Göre Akdağmadeni Nüfusu (Kaynak: Anonim 4, t.y.). 29

Tablo 4.1. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların cinsiyeti 48

Tablo 4.2. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların yaş dağılımı 49

Tablo 4.3. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların medeni durumu 49

Tablo 4.4. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların eğitim durumu 50

Tablo 4.5. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların meslek grubu 50

Tablo 4.6. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların gelir durumu 51

Tablo 4.7. Daha önceden doğa etkinliğine katıldınız mı? sorusuna verilen yanıtlar 52

Tablo 4.8. Ekoturizme yönelik algı değerlendirilmesi sonucu 53

Tablo 4.9. Ekoturizm açısından eksikliklere ait görüş 54

Tablo 4.10. Yapılan ekoturizm faaliyetinin yüzdesi (%) 55

Tablo 4.11. Ekoturizm faaliyetine katılma sıklığı 56

Tablo 4.12. Akdağmadeni'nin ekoturizm etkinliği bakımından uygunluğu 57

Tablo 4.13. Akdağmadeni yöresinin kültür turizmi ve ekoturizm kimlik değerleri açısından önemlilik düzeyleri 60

Tablo 4.14. Ekoturizme yönelik tutumların oratalama ve standart sapma değerlendirilmesi 61

Tablo 4.15. KMO ve Bartlett's testi 63

Tablo 4.16. Özdeğer istatistiğine bağlı faktör sayısı ve açıklanan toplam varyans 63

Tablo 4.17. Döndürülmüş faktör matrisi 65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 2.1. Ekoturizmin sağlamış olduğu fırsatlar (Kaynak: Drumm & Moore, 2002)..... 15

Şekil 4.1. Daha önceden doğa etkinliğine katılım durumu 52

Şekil 4.2. Ekoturizm faaliyetine katılma sıklığı..... 57

Şekil 4.3. Akdağmadeni'nin ekoturizm etkinliği bakımından uygunluğu 59

Şekil 4.4. Faktör analizi çizgi grafiği 64

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf **Sayfa**

Fotoğraf 2.1. Munzur Vadisi Tunceli (Kaynak: Eren, 2022) 17

Fotoğraf 2.2. Kamp Alanı Sakarya Poyrazlar Gölü Çevresi (Kaynak: Aksaya, 2023) 18

Fotoğraf 2.3. Tokat Ballıca Mağarası. (Kaynak: Er, 2023) 19

Fotoğraf 2.4. Nevşehir Kapadokya (Kaynak: Levent, 2024) 20

Fotoğraf 2.5. Rize Ayder Yaylası (Kaynak: Bozkuş, 2017) 21

Fotoğraf 2.6. Aksaray Ihlara Vadisi (Kaynak: Anonim1, 2023) 21

Fotoğraf 2.7. Ağrı Murat Kanyonu (Kaynak: Söylemez, 2022) 23

Fotoğraf 2.8. Ölüdeniz, Fethiye, Muğla (Kaynak: Anonim2, t.y.) 25

Fotoğraf 2.9. Kadıpınarı yolu (Kaynak: Orijinal) 29

Fotoğraf 2.10. Harmanyeri (Kaynak: Orijinal) 30

Fotoğraf 2.11. Polisin Çeşme yolu (Kaynak: Orijinal) 30

Fotoğraf 2.12. Yılan Kartalı (Kaynak: Anonim 5, t.y.) 31

Fotoğraf 2.13. Yukarı Çulhalı Köyü yaylaları (Kaynak: Orijinal) 31

Fotoğraf 2.14. Nalbant Yaylası (Kaynak: Orijinal) 32

Fotoğraf 2.15. Alicik Köyü (Kaynak: Orijinal) 32

Fotoğraf 2.16. Nalbant Dağı (Kaynak: Anomim 6, t.y.) 33

Fotoğraf 2.17. Nalbant Yolu (Kaynak: Orijinal) 33

Fotoğraf 2.18. İlçede avlanan yaban domuzu (Kaynak: Anonim 7, 2021) 34

Fotoğraf 2.19. Akdağmadeni Salebi (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 35

Fotoğraf 2.20. Kuzu Göbeği mantarı (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 35

Fotoğraf 2.21. Göndelen Vadisi (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 36

Fotoğraf 2.22. PTT eski binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 37

Fotoğraf 2.23. Askerlik Şubesi eski binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 37

Fotoğraf 2.24. Eski Hapishane binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 38

Fotoğraf 2.25. Halk Eğitim Merkezi Eski Binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.). 38

Fotoğraf 2.26. Endüstri Meslek Lisesi Eski Binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 39

Fotoğraf 2.27. Ziraat Bankası Eski Binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)..... 39

Fotoğraf 2.28. Hami Tüzün Dükkanları (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)..... 40

Fotoğraf 2.29. Eski Lise Binası (Redif Kışlası) (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 40

Fotoğraf 2.30. Rıfat Koç Konağı (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 41

Fotoğraf 2.31. Muşali Behramşah Kalesi (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 41

Fotoğraf 2.32. İstanbulluoğlu Mahallesi Cami (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) . 42

Fotoğraf 2.33. Eski Klise (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.) 43

HARİTALAR LİSTESİ

Harita **Sayfa**

Harita 2.1. Akdağmadeni haritası (Kaynak: TKGM, 2025)..... 27

Harita 3.1. Yozgat Akdağmadeni Görünümü (Kaynak: TKGM, 2025)..... 45

DENKLEMLER LİSTESİ

Denklem **Sayfa**

Denklem 3.1. Akdağmadeni Ekoturizm Algıları 45

Denklem 3.2 Akdağmadeni Ekoturizm Algıları Hesaplaması 46

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler	Açıklamalar
km	: Kilometre
CO_2	: Karbondioksit
m	: Metre

Kısaltmalar	Açıklamalar
WTO	: Dünya Turizm Örgütü (WTO-World Tourism Organisation)
IUCN	: Uluslararası Doğayı Koruma Birliği
UET	: Uluslararası Ekoturizm Topluluğu
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
MTA	: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
ÖDA	: Önemli Doğa Alanı
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü
TKGM	: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Sürdürebilirlik bugünün doğal kaynaklarını koruyarak mevcut ihtiyaçları karşılarken gelecek kuşaklarada yaşanılabilir bir çevre bırakmayı amaçlayan faaliyetlerdir. Sürdürebilirliğin kentlere entegre edilmesiyle, sadece yaşanan çevre sorunlarına çözüm getirmekle kalınmayıp, mevcut nüfusun yaşam kalitesinin artması ve gelecek nesillerin de yaşamlarını rahatlıkla sürdürebileceği yaşanabilir mekanların ortaya çıkması sağlanmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramını farklı ölçeklerdeki çalışmalarında öne çıkaran uygulama aşamasında faaliyete geçiren önemli meslek disiplinlerinden biride peyzaj mimarlığıdır. Doğal kaynakları iyi yorumlayan peyzaj mimarlarına özellikle ekonomi-ekoloji dengesinin oluşturulmasında önemli görevler düşmektedir.

Turizm, insanların yer değiştirmesiyle ortaya çıkan ve geniş kapsamlı faaliyetleri içeren bir olgu olarak günümüz dünyasında büyük bir öneme sahiptir. Özellikle ekonomik ve toplumsal açıdan küreselleşmeyi hızlandıran başlıca sektörlerden biri olduğu kabul edilmektedir. Gelir sağlayan ve istihdam oluşturan bir alan olarak turizm, özellikle gelişmekte olan ülkeler için önemli bir ekonomik kaynaktır. Bu bağlamda, coğrafi çevrenin turizm amaçlı kullanım alanları her geçen gün genişlemektedir. Ancak, turistik faaliyetlerin bir ülkenin doğal ve kültürel coğrafi özellikleri ile doğrudan ilişkili olduğu unutulmamalıdır (Soykan, 2003).

Dünya Turizm Örgütü (WTO), 1988 yılında sürdürülebilir turizmin temel ilkelerini belirlemiştir. Buna göre sürdürülebilir turizm, kültürel dokuyu, ekolojik süreçleri, biyolojik çeşitliliği ve yaşam destek sistemlerini korurken, aynı zamanda ekonomik, sosyal ve estetik gereksinimleri karşılayacak şekilde kaynakların etkin yönetimini esas almaktadır (WTO, 2009). Dünya Turizm Örgütü (WTO), 1988 yılında sürdürülebilir turizmin temel ilkelerini belirlemiştir. Buna göre sürdürülebilir turizm, kültürel dokuyu, ekolojik süreçleri, biyolojik çeşitliliği ve yaşam destek sistemlerini korurken, aynı zamanda ekonomik, sosyal ve estetik gereksinimleri karşılayacak şekilde kaynakların etkin yönetimini esas almaktadır (WTO, 2009).

Sürdürülebilirlik kavramını temel alan tek turizm çeşidi ekoturizmdir. Ekoturizmin en önemli ayırt edici özelliği, doğal, sosyokültürel ve ekonomik olarak sürdürülebilir olma zorunluluğudur. Tüm turizm çeşitlerinin sürdürülebilir olması beklenirken, ekoturizm için sürdürülebilirlik bir zorunluluktur.

Ekoturizm, doğayı koruma odaklı bir turizm türüdür. Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'ne (IUCN) göre ekoturizm, çevreye duyarlı bir seyahat biçimi olup, nispeten bozulmamış doğal alanlara yapılan ziyaretleri içerir. Bu süreçte, yerel halkın sosyo-ekonomik katılımı teşvik edilerek onlara fayda sağlanır, ziyaretçilerin olumsuz etkileri en aza indirilir ve kültürel mirasın korunması desteklenir (Kurdoğlu, 2001).

Ekoturizm faaliyetlerinde genellikle doğal ve kültürel kaynakların yoğunluğu dolayısıyla kırsal alanlar tercih edilmektedir. Kırsal alanların sahip olduğu değerlerin ön plana çıkarılması, mevcut potansiyelinin geliştirilmesiyle hem bölge halkına istihdam sağlamış olacak hem de var olan önemli değerlerinin yok olması önlenmiş olacaktır. Bu yüzden ekoturizm kırsal alanların kalkınması için oldukça önemlidir.

Her türlü doğal zenginliğin bulunduğu ülkemizde, ekoturizm kapsamında; yayla turizmi, bisiklet turları, ornitoloji (kuş gözleme) turizmi, foto safari, akarsu sporları (kano-rafting) agro-turizm (çiftlik turizmi), botanik (bitki inceleme) turizmi, atlı doğa yürüyüşü, kamp-karavan turizmi, mağara turizmi, dağ turizmi ve doğa yürüyüşü, gibi faaliyetler yapılmaktadır.

Akdağmadeni ilçesi Yozgat ilinin 103 km doğusunda yer almaktadır. İç Anadolu bölgesinin güzide ormanları Akdağ sıradağlarını içerisinde bulunmakta ve doğal güzelliklere sahip bir ilçedir. Bulunduğu konum ve içerisinde barındırdığı doğal ve kültürel özellikler ile birlikte Akdağmadeni ilçesinde farklı ekoturizm faaliyetlerinin uygulanabileceği alanlara sahiptir.

Tez çalışmasının amacı; Akdağmadeni yerel halkının ekoturizm farkındalık düzeyinin belirlenmesi, ekoturizm yönelim düzeyleri, ekoturizm tercihlerinin ve kent kimliğini temsil eden kültürel veya peyzaj değerinin tespit etmektir. Bu tez çalışmasının başlıca amaçları şunlardır.

- Yozgat ili Akdağmadeni ilçesinde mevcut doğal/peyzaj ve kültürel değerlerini ekoturizm kapsamında tespit etmek
- Bölgede yaşayan yerel halkın ekoturizm algılarını ortaya çıkarmak
- Ekoturizme katkıda bulunmak ve bölgede ekoturizm odaklı yeni iş imkanlarını ortaya çıkarmak
- Bölgenin ekoturizm kapasitelerinin belirlenerek doğanın dengesini bozmadan yapılabilecek ekoturizm
- etkinliklerinin belirlenmesi, sürdürülebilirliğini sağlamak ve öneriler getirmek

- Ekoturizmin; Akdağmadeni kent kimliğine katkı düzeyini yerel halk perspektifinden belirlemek

1.1. Kaynak Özetleri

Ross ve Wall (1999) 'Evaluating ecotourism: The case of North Sulawesi, Indonesia' makale çalışmalarında Kuzey Sulawesi'deki ekoturizmin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmışlardır. Çalışma sonucunda Kuzey Sulawesi'ye ilişkin olarak, turizm, yerel topluluklar ve doğal alanlar arasında doğru orantılı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Mevcut ekoturizm potansiyelinden yerel halkın faydalanamadığı ve doğal kaynakların iyi korunamadığı tespit edilmiştir.

Arslan (2005)'ın Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi adlı çalışması kapsamında; Erdek ve çevresinin ekoturizm potansiyeli incelenmiştir. Çalışmada bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri saptanmış ve bu özellikler ekoturizm ilkeleri kapsamında değerlendirilip ileriye dönük çeşitli plan ve programlar oluşturulmuştur.

Kılıç (2006) Bolu-Göynük ve Yakın Çevresi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi adlı doktora tez çalışmasında; Göynük ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyel alanları tespit edilmiş ve sürdürülebilirlik kavramıyla incelenmiştir. CBS teknikleri ile birlikte alanın sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri analiz edilmiştir. "Çevreye Duyarlı Turizm Planlama Modeli" kullanılarak "önemli özellikler", "çelişki alanları", ve "uygun aktiviteler" belirlenmiştir. Ayrıca yerel halk ve potansiyel turistlere anket çalışması uygulanmıştır. Anket sonuçları değerlendirilerek çeşitli öneriler sunulmuştur.

Polat ve Önder (2006) Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma adlı çalışmalarında; ekoturizmin toplumun sosyo-ekonomik yapısına katkı sağlamayı hedeflediği belirtilmiştir. Karapınar ilçesinin sahip olduğu mevcut doğal ve kültürel pezaj özelliklerinden ekoturizm kapsamında faydalanılması amaçlanmıştır. Ekoturizm faaliyetleri yerinde gözlem, Coğrafi Bilgi Sistemleri ve anket çalışmaları ile irdelenmiştir. Çalışma sonucundaki tespitler haritalanmış ve ekoturizme katkı hedeflenerek ileriye dönük plan ve programlar oluşturulmuştur.

Jafar vd. (2007) çalışmalarında İran'ın güneyindeki Basra Körfezi'nin kuzey kıyı şeridinde yer alan alanları, ekoturizm potansiyeli değerlendirme kriterlerine dayalı olarak incelemişlerdir. Bu amaçla, kıyı sınırları, kıyı şeritleri ve yakındaki kıyı köylerinin

özellikleri göz önünde bulundurularak detaylı bir çalışma yapmışlardır. Araştırma sonucunda Kangan bölgesinin söz konusu kriterlere göre ekoturizm endüstrisi için büyük potansiyele sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Aynı zamanda Basra Körfezi'nin kuzey kıyı şeridi için ekoturizm kalitesinin artırılması ve çevre yönetimi planlamasının gerekliliği konusunda da çeşitli önerilerde bulunmuşlardır.

Bekiroğlu (2008) Uçmakdere 'nin (Tekirdağ) Doğal ve Kültürel Özelliklerinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi adlı yüksek lisans tezi çalışması ile; Tekirdağ ili Şarköy ilçesine bağlı Uçmakdere köyünün sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri sürdürülebilirlik ilkesi ekoturizm kapsamında ele alınmış ve alanın sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında ayrıntılı olarak sörvey, analiz ve anket çalışmaları yapılmıştır.

Yılmaz (2011) 'Analysis of the potential for ecotourism in Gölhisar district' adlı çalışmasında Akdeniz bölgesi içerisinde ki Burdur iline bağlı Gölhisar ilçesinin yöre halkının refahına olumlu katkısı olan ekoturizm potansiyeli incelenmiştir. Gölhisar ilçesinin doğal ve kültürel mirasları sadece coğrafi açıdan değil, aynı zamanda saha çalışmaları ve Küresel Konumlandırma sistemi (GPS) teknolojisi kullanılarak incelenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda Gölhisar ilçesinin ekoturizm faaliyetleri için büyük potansiyele sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çakır (2011) "İğneada ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında; bölgedeki kırsal kalkınmayı desteklemek amacıyla ekoturizm potansiyelinin belirlenip geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma için yapılan anket çalışmasında bölgeye yapılan ziyaretlerin amacının sadece denize girmek olduğu belirlenmiştir. Anket çalışmaları ve bunların SPSS programı ile değerlendirilmesi sonucunda; mevcut ekoturizm potansiyeli saptanmış ve gelişimi için planlamalar yapılmıştır.

Külekçi Akpınar (2012) "Oltu ve Olur (Erzurum) İlçeleri Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi" adlı doktora tezinde; Oltu ve Olur ilçelerinin ekoturizm potansiyelini belirlemek için bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj değerler incelenmiştir. Çalışma kapsamında uzmanlardan görüş alınarak yerel halk ve ziyaretçilerin beklentileri ve isteklerini belirlemek maksadıyla geleneksel dağ şenlikleri etkinliğe katılanlara anket çalışması yapılmıştır. Anketler 5'li Likert tipi sorularla değerlendirilerek SWOT Analizi yapılmıştır. Aynı zamanda bölgede uygun ekoturizm faaliyetlerini belirlemek için çok ölçütlü karar verme tekniklerinden AHS (Analitik

Hiyerarşi Süreci) Yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda en uygun faliyetin "Geleneksel Ürünler ve Gastronomi (Yemek) Turizmi" olduğu saptanmıştır.

Panin ve Mbrica (2014) 'Potentıals Of Ecotourısm As A Rural Development Tool On The Base Of Motıvatıon Factors In Serbıa' makale çalışmalarında Sırbistan'daki kırsal alanların gelişimi için önemli olan ekoturizm potansiyelini irdelenmişlerdir. Çalışma kapsamında Sırbistan halkını doğada ve kırsal alanlarda vakit geçirmeye yöneltecek motivasyon faktörleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda keşfedilen motivasyon faktörleri dört grupta toplanmıştır: 1. Sosyal aktiviteler; 2. Spor aktiviteleri ve sağlık; 3. Doğal temelli motivasyon; 4. Kültürel ve eğitimsel aktiviteler.

Seifi ve Ghobadi (2017) 'The Role of Ecotourism Potentials in Ecological and Environmental Sustainable Development of Miankaleh Protected Region' makale çalışmalarında analitik bir anket yöntemi kullanarak Miankaleh Koruma Bölgesi'nin çevresel gelişiminde ekoturizm potansiyelinin rolü incelenmiştir. Noushahr'da yaşayan 384 yerli, 30 uzman ve 100 turist Cochrane formülü kullanılarak araştırmaya katılımcı olarak seçilmiştir. Toplanan veriler, SPSS aracılığıyla Spearman testi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda incelenen bölgede ekoturizm potansiyeli ile çevresel, ekonomik ve sosyokültürel gelişmişlik arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Seçkin (2018) "Sürdürülebilir Kentleşme Bağlamında Eko-kent Önerisi: Kayseri Gesi Örneği" yüksek lisans tezi kapsamında; bölgenin eko-kent potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öncelikle bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikler Netcad ortamına aktarılmıştır. Ardından bölgenin eko-kent potansiyeli Avrupa Birliği sürdürülebilirlik göstergelerine göre incelenmiştir. Belirlenen ekoturizm potansiyeline göre ileriye dönük stratejiler oluşturulmuştur. Çalışma sonucunda bölgenin sürdürülebilir kentleşmesine yönelik 1/25.000 ölçekli Ekolojik Peyzaj Planı oluşturulmuştur.

Meydan (2020) "Küre Dağları Milli Parkı'nın Kastamonu İl Sınırlarında Ekoturizm Potansiyelinin Ecos Yöntemi ile Belirlenmesi" adlı yüksek lisans tezi kapsamında; Sürdürülebilir kalkınma amaçlanarak bölgenin ekoturizm potansiyeli belirlenmiştir. Ecotourism Opportunity Spectrum/Ekoturizm Fırsat Spektrumu (ECOS) yöntemiyle 55 köyün sahip olduğu ekoturizm potansiyeli saptanmıştır. 5 ana bileşenden oluşan (doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik, turistik alt yapı olanakları, turistik üstyapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği) değerlendirme kriterleri belirlenerek ECOS yönteminin alanın özelliklerine göre uygulanması amaçlanmıştır.

Ramaano (2021) 'Potential of ecotourism as a mechanism to buoy community livelihoods: the case of Musina Municipality, Limpopo, South Africa' adlı çalışmasında Güney Afrika'nın Limpopo bölgesindeki Musina Beldesinin ekoturizm potansiyelinin toplum geçim kaynaklarına etkisini incelemiştir. Çalışmada bölgenin coğrafi ve demografik faktörlerden bağımsız olarak önemli ekoturizm potansiyeline sahip olduğu belirlenmiştir. Ancak Musina Beldesinin bu potansiyeli yeterli şekilde değerlendirmediği asgari düzeyde faydalar elde edildiği saptanmıştır. Ayrıca bölgenin sürdürülebilir ekonomik kalkınmayla bağlantılı bir turizm stratejisinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Dargahov vd. (2023) 'Prospects of using the tourism potential of the liberated territories from the point of view of ecotourism' adlı makale çalışmalarında Azerbaycan'da ekoturizmin mevcut durumu ve dinamikleri, bu sektörün gelişiminde milli parkların rolü ve doğal ve kültürel miras kaynaklarının ekoturizm için kullanım olanakları analiz edilmiştir. İşgal altındaki toprakların yeşil enerji bölgelerine dönüştürülmesi ve doğayla uyumlu akıllı yerleşimlerin planlanması stratejisinin ekoturizmin gelişimine katkıda bulunduğu saptanmıştır. Bölgede sürdürülebilir turizmin gelişimi için yeni ekoturizm koridorları açma bunların pazarlanması ve çevre üzerindeki olumsuz faktörlerin azaltılmasının gerekli olduğu belirlenmiştir.

Isparta-Atabey yöresinin ekoturizme yönelik talep ve eğilimlerini belirlemek için yaptığı anket çalışmasında alanın mevcut ekoturizm potansiyeli belirlenmiş ve ekoturizm gelişim planı oluşturulmuştur. Aynı zamanda bu çalışma kapsamında yöredeki kısa, orta ve uzun mesafeli turizm alanları irdelenmiştir. Çalışma sonucunda Seleukeia Sidera antik kenti, Demirel külliyesi, Atabey Ertokuş Medresesi, tarihi höyük mezarlıklar, tarihi camiler ve hamamların yörenin ekoturizmine verdiği katkı saptanmıştır (Akın, 2020).

Çalışkan (2020) ise, Hatay'ın Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı adlı çalışmasında 255'i erkek 281'i kadın olmak üzere 536 kişiye anket yapılmıştır. Anket sonucu ve toplanan envanter verileri kapsamında Hatay ili ekoturizm potansiyeli belirlenmiş ve analizler yapılmıştır. Yapılan anket araştırması sonucunda ekoturizmin tercih edilmesinde doğanın güzellikleri ve doğayla iç içe olmak istenmesinin etkisinin büyük olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu veriler sonucunda Hatay ili ekoturizm potansiyelinin gelişimi için öneriler verilmiştir.

Bakır Ertaş (2022) yaptığı çalışmada; Şırnak Halkının Ekoturizm Farkındalığının Ekoturizm Algısına Etkisi adlı çalışmasında nicel araştırma yöntemiyle anket yapılmıştır. Anket en az 5 yıl süreyle ilde ikamet eden 18 yaş üstü 421 bireyi kapsamaktadır. Çalışma sonucunda

envanter araştırması ve anket sonuçları incelenmiş ve yerel halkın ekoturizm algısı tespit edilmiştir. Tespit edilen veriler sonucunda ekoturizm kavramının anlamı ve öneminin biliniyor olmasının ekoturizm etkisini olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Karakök (2023), Konya-Derebucak yöresinin ekoturizm potansiyelini incelediği çalışmasının birinci bölümünde ekoturizm ve sürdürülebilir turizmin amaç ve önemi üzerinde durmuştur. İkinci bölümde Derebucak ilçesinin genel özellikleriyle birlikte ekoturizm potansiyeli saptanmıştır. Araştırma sonunda ise ilçenin yerel halkının bu potansiyel üzerine düşüncelerini de kapsayan sonuç belirlenmiştir.

Kavak (2015), Edremit Körfezi Kuzey Kıyılarında Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Bilinç Algısı ve Tutumları çalışmasında Edremit Körfezi Kuzey kıyılarındaki yerel halk üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Anket sonucu SPSS 17.0 programında işlenmiş ve analiz edilmiştir. Elde edilen analiz sonuçları incelenmiş ve yerel halkın ekoturizm algısı saptanmıştır. Çalışma sonucunda ise ekoturizmin olumlu etkilerini belirten 16 değişkenli 3 boyutlu yapı tespit edilmiştir.

Kabataş (2020), Kırsal Alanlarda Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Örneği çalışmasında yaptığı literatür çalışmasıyla elde ettiği çalışma alanının doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerini belirten CBS haritaları oluşturulmuştur. Çalışma içerisinde alanın erişilebilirlik, doğal peyzaj çekiciliği ve kültürel peyzaj çekiciliği gibi 19 değerlendirme faktörüyle birlikte ECOS yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ise yapılan uygunluk haritaları sonucunda Kofçaz ilçesinin kırsal alanlarının %89'unun ekoturizm faaliyetleri için uygun %6'sının ise çok uygun olduğu saptanmıştır.

Ekiz (2022), Peyzaj Koridorlarının Ekoturizm Planlaması Kapsamında Değerlendirilmesi: Belemedik Tabiat Parkı – Kapıkaya Kanyonu Örneği çalışmasında alanın genel özellikleriyle ilgili elde edilen bilgiler ışığında ekoturizm için değerlendirme faktörleri belirlenmiştir. Bu faktörlerle uygunluk haritası oluşturulmuş ve CBS ortamında işlenmiştir. Çalışma kapsamında entropi yaklaşımıyla estetik değerlendirme analizi kullanılmıştır. Son olarak ise alanın doğru ekoturizm planlanması için öneriler verilmiştir.

Sayın (2022), Ekoturizmin Yerel Kalkınmaya Katkısına İlişkin Yerel Halkın Algılarının Belirlenmesine Yönelik Taşucu'nda Bir Araştırma adlı çalışmasında Mersin İli, Silifke İlçesine bağlı Taşucu'ndaki yerel halkın ekoturizm algıları anket yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Anket çalışma alanında ekoturizm açısından önemli 3 mahallesinde ikamet

eden 18 yaş üstü bireyler üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda yerel halkın ekoturizm algısı tespit edilmiş ve alanın ekoturizm potansiyelinin gelişimi için öneriler verilmiştir.

Kervankıran ve Temurçin (2013), Afyonkarahisar İlinde Ekoturizme Yönelik Yerel Halkın Yaklaşımları adlı çalışmasında 156 kişi üzerinde yapılan anket araştırmasıyla Afyonkarahisar ekoturizm potansiyeli ve bu potansiyel ile yerel halkın yaklaşımları incelenmiştir. Anket kapsamında ilk bölümde ankötörlerin demografik özellikleri elde edilmiş diğer bölümde ise yerel halkın ekoturizm algısını ölçmek için Likert ölçeği ile hazırlanan sorular kullanılmıştır. Anket sonucunda yerel halkın ekoturizm konusunda duyarlı olduğu tespit edilmiş olup ekoturizm gelişimi için yapılacak çalışmalara yerel halkın katılım sağlayacağı belirlenmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Turizm Kavramı

Turizm kavramı, farklı araştırmacılar tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Ancak, turizmin insan odaklı bir hizmet sektörü olması ve psikolojik, ekonomik, politik gibi birçok değişkeni içermesi, ortak bir tanım yapmayı zorlaştırmaktadır. Günümüzde önemli bir ekonomik ve toplumsal olgu haline gelen turizmin kavramsal çerçevesi üzerine yapılan çalışmalar, 19. yüzyılın sonlarına kadar uzanmaktadır. Turizmle ilgili ilk tanımlardan biri, 1905 yılında Guyer-Feuler tarafından yapılmış ve bu tanım, ulusların ve toplumların birbirine yakınlaşmasını sağlayan modern bir olgu olarak değerlendirilmiştir (Kozak & Kayar, 2007).

Bazı araştırmacılar turizmin kökenlerini antik çağlara kadar dayandırmaktadır. Toplumların seyahat etme eğilimi, büyük ölçüde gelir seviyesinin artmasıyla bağlantılıdır (Tuna, 2007). Tarih boyunca insanlar farklı amaçlarla yer değiştirme faaliyetlerinde bulunmuş ve bu hareketlilik turizmin temelini oluşturmuştur.

Turizm, bireylerin yaşadıkları yerlerden ayrılarak dinlenme, eğlenme ve yeni yerler keşfetme amacıyla gerçekleştirdikleri seyahat ve konaklama faaliyetlerini kapsayan bir olgudur. Bu süreçte, seyahat eden kişilerin konaklama, ulaşım ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli hizmetler sunulmaktadır. Bu hizmetler, turizm firmaları tarafından sağlanırken, turizm sektörü de ülkeler için önemli bir döviz kaynağı haline gelmiştir.

Turizm, hem bireylerin tatil yaparak yenilenmesine hem de ziyaret edilen bölgelerin ekonomik ve kültürel olarak gelişmesine katkı sağlayan bir endüstridir. Ülkelerin gelir elde etmesi ve küresel düzeyde tanınırlığının artması açısından büyük bir öneme sahiptir. Tarih boyunca insanlar farklı bölgelere seyahat ederek, bu bölgelerin tarihi mirası, sosyal yaşamı ve doğal güzelliklerinden etkilenmişlerdir (Derman, 2022).

2.2. Sürdürülebilir Turizm

Sürdürülebilirlik, mevcut sistemlerin aşırı tüketilmeden korunarak gelecek nesillere aktarılmasını ifade eder. Tarım, teknoloji ve özellikle turizm gibi birçok sektörde sürdürülebilirliğin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Kaynakların bilinçli kullanımı, insanlığın geleceğini güvence altına almak için temel bir gerekliliktir. Bu nedenle, sürdürülebilirlik kavramı turizm sektörü başta olmak üzere birçok alanda giderek daha fazla önem kazanmaktadır (Ünlü, 2022). Genel bir tanım yapmak gerekirse; Sürdürülebilir turizm, insanın etkileşim içinde bulunduğu ya da bulunmadığı çevrenin bozulmadan veya

değiştirilmeden korunarak, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin idame ettirildiği ve aynı zamanda tüm kaynakların ziyaret edilen bölgedeki insanların ve turistlerin ekonomik, sosyal ve estetik gereksinmelerini doyuracak şekilde ve gelecek kuşakların da aynı gereksinmelerini karşılayabilecekleri biçimde yönetildiği bir kalkınma şeklidir (Çakılcıoğlu, 2011).

Sürdürülebilir turizm aşağıda belirtilen koşulları yerine getirmelidir (İçöz & Yılmaz 2006). Sürdürülebilir turizmin temel amaçları şunlardır:

- Turizmin çevresel ve ekonomik etkileri hakkında bilinç oluşturmak ve doğal kaynakları uygun düzeyde kullanmak
- Kalkınmada adil ve dengeli bir gelişimi desteklemek ve bölgenin sosyokültürel yapısına saygı göstermek
- Ev sahibi toplulukların yaşam kalitesini artırmak.
- Ziyaretçilere kaliteli ve sürdürülebilir hizmet sunmak ve uzun vadeli ekonomik girişmleri planlama yapmak
- Doğal ve kültürel mirası koruyarak gelecek nesillere taşımaktır (Özkök, 2008).

2.2.1. Sürdürülebilir Turizm Amaçları

Sürdürülebilir turizmin amaçları aşağıda belirtildiği şekilde sıralanmaktadır (akt., Ünsaldı, 2022; Yılmaz vd., 2015):

- *Ekonomik Uygulanabilirlik:* Turistik bölgelerde işletmelerin doluluk oranlarını artırarak, uzun vadede ekonomik sürdürülebilirliği sağlamak.
- *Yerli Halk Yaşam Kalitesi:* Turistlerin harcamalarını artırarak, elde edilen gelirden yerel halkın daha fazla faydalanmasını sağlamak.
- *İş İmkânı ve İş Kalitesi:* Çalışanların eşit şartlarda değerlendirilmesi, düzenli maaş ödenmesi ve turizm sektöründeki iş gücünün desteklenmesi.
- *Toplumsal Eşitlik:* Düşük gelirli grupların turizm gelirlerinden adil şekilde pay almasını sağlayarak ekonomik fırsatlar yaratmak.
- *Gelen Misafirlerin Memnun Ayrılması:* Turistlere eşit hizmet sunarak, katıldıkları turizm aktivitelerinden yüksek memnuniyet sağlamaları.
- *Yerel Denetim:* Bölge halkının turistik faaliyetler hakkında görüş bildirebileceği ve sürece dahil olabileceği bir ortam oluşturmak.
- *Kültürel Mirasın Muhafaza Edilmesi:* Tarihi ve kültürel değerlerin korunmasını sağlayarak turistik faaliyetlerin bu mirasa zarar vermeden yürütülmesi.

- *Fiziksel Yapının Uygunluğu:* Restorasyon çalışmalarının tarihi dokuyu bozmadan gerçekleştirilmesi ve turistik tesislerin çevreye uyumlu inşa edilmesi.
- *Biyolojik Çeşitlilik:* Doğal yaşam alanlarının korunması, turistik faaliyetlerin ekosisteme zarar vermemesi için gerekli önlemlerin alınması.
- *Kaynak Verimliliği:* Geri dönüştürülemeyen kaynakların tüketimini en aza indirerek, çevresel sürdürülebilirliği desteklemek.
- *Çevrenin Temizliği:* Hava, su ve toprak kirliliğini önleyerek, atık yönetimiyle doğaya zarar vermemek.

2.3. Ekoturizm

2.3.1. Ekoturizm Kavramı

Ekoturizm kavramı, Yunanca *oikos* (ev) ve *logos* (kelime) kelimelerinden türetilmiş olup, organizmaların çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen ekoloji biliminden köken almaktadır. İnsan da diğer canlılar gibi çevresiyle sürekli etkileşim halindedir. Ekoloji, biyolojik çeşitliliğin korunmasının yanı sıra yerel kültürlere saygıyı da kapsamaktadır. Bu bağlamda ekoturizm, ziyaret edilen bölgenin doğal ve kültürel özelliklerine en az zarar verecek şekilde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerini ifade etmektedir (Kuter ve Ünal, 2009).

Eko-turizm olgusu ilk olarak 1987 yılında Ceballas-Lascurian tarafından, insanın olumsuz etkilerinin nispeten az olduğu alan manzara, bitki örtüsü ve hayvanların yanı sıra geçmişte ve günümüzde halen bulunan kültürel kaynak değerlerine hayranlık duymak, hoşlanmak ve özel bir çalışma yapmak için yapılan seyahatler olarak tanımlanmıştır (Öztürk 2005).

Dünya üzerinde turizmin doğa koruma hedefinde sürdürülebilirlik ilkeleriyle uygulanması gerektiği düşüncesi hakimdir. Ekoturizmde bu gerekliliği sağlayan en önemli turizm türüdür. Ekoturizmin başlıca hedeflerinden biride yerel halka maddi kaynak sağlayıp mevcut ekonomiyi geliştirmektir.

Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yapılan tanımlamada ekoturizm; doğayı, içinde barındırdığı sosyal ve kültürel değerleri bilinçli bir biçimde koruma anlayışıyla eğlenmeyi amaçlayan, az yoğun ziyaretçi baskısı olan, yerel halka sosyo ekonomik yarar sağlayan, bozulmamış doğal çevrede çevreyi koruma önceliğiyle gerçekleştirilen gezi ve ziyaretler olarak tanımlanmıştır (Akesen, 2009).

2002 yılının mayıs ayında, Kanada'nın Quebec kentinde, 133 ülkeden gelen 1100 delegenin katılımıyla yapılan "Dünya Ekoturizm Zirvesi"nde tüm ülkelerin benimsediği ortak 57 bir tanım saptandı. Buna göre ekoturizm, "yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözeten bir yaklaşım ya da tavır" olarak benimsendi (Nayir, 2009).

2.3.2. Ekoturizmin Amacı

Ekoturizm geniş alanlardaki ekolojik yapıyla birlikte düşünülmesi gereken bir turizm türü olduğundan, bütün turizm çeşitlerinde bunların dengesini bozacak müdahalelerden kaçınılması ana amaçtır. Ekoturizm de, kitle turizminin aksine turist sayısını aza indirmek ve turizmi yıl içinde yaymak, doğal çevreye yapılan baskıyı azaltmak, tahribatı düzeltmeye değil, önlemeye yönelik planlar yapmak ve uzun vadeli ekonomik çıkarları gözetmek daha ön plandadır. Bireyler veya küçük gruplar halinde insanların doğal çevreyi ve yerel halkın yaşantısını yerinde yaşayarak öğrenmesi amacıyla el değmemiş doğal alanlara seyahat etmelerinin sağlanması ekoturizm turlarıyla gerçekleştirilebilir. Böylece kontrollü turlar sayesinde hem çevresel bozulmayı önlerken hem de yerel halkın ekonomik kazancının sağlanması amacı da gerçekleştirilebilmektedir (Arslan, 2005).

WTO ‘ya göre ekoturizmin amaçları;

- Turizmin doğal ve kültürel çevreye verdiği zararın en aza indirilmesi.
- Turistlere ve yerel halka, doğanın ve geleneksel sosyo-kültürel yapının korunması konusunda eğitim verilmesi.
- Turizmin, yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan ve yerel yönetimle iş birliği içinde sorumlu bir ticaret olarak teşvik edilmesi.
- Koruma altındaki doğal ve sosyo-kültürel alanların yönetimi için kaynak ayrılması.
- Turizmin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla doğal ve kültürel çevrenin sürekli izlenmesini sağlayan uzun vadeli programların desteklenmesi.
- Turizmin, yerel halkın ekonomik refahına katkı sağlayacak şekilde geliştirilmesi.
- Turizm faaliyetlerinin, bölgenin sosyal ve çevresel kapasitesini artıracak şekilde planlanması.

- Çevreyle uyumlu, doğal yaşamı ve geleneksel kültürel dokuyu koruyan turizm altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi (Kuter ve Ünal, 2009).

2.3.3. Ekoturizm Özellikleri

Dünyada giderek yaygınlaşan ekoturizm, doğayla iç içe gelecek planlamasının yanı sıra mevcut doğayı korumanında önemli araçlarından biridir.

Ekoturizm özellikleri (Karakök, 2023);

- Ekoturizm küçük grupların oluşumu ile sağlanmaktadır.
- İçinde bulunduğumuz natürel, geleneksel ve kültürel ortam üstünde meydana gelebilecek negatif etkileri aza indirmektedir.
- Çevresindekilere karşı duyarlı ve doğal çevrenin korunmasına fayda sağlamaktadır.
- Doğayı temel almaktadır.
- Ekoturizmin temelinde yüksek bilgi birikimi ve deneyim bulunmaktadır.
- Akılı temel alan, sorumlu ve etrafında bulunan doğal varlıklara saygılı turizm şeklidir.
- Ülkelerin sahip oldukları kültür miraslarına diğer toplulukların da saygı duyması, doğaya karşı olan farkındalığın artması ve bu doğal kültürel mirasların koruma bilincinin aşılanmasını sağlamaktadır.
- Ekoturizm kapsamında düzenlenen bütün faaliyetler yerli halkın katılımları ile sağlanarak onların sorumluluk bilinci ile devam ettirilmektedir.

Ekoturizm 6 farklı özelliği bulunmaktadır. Bunlar da aşağıda verildiği gibidir (Karakök, 2023):

Turist Tipi: kültürel ve doğayı içinde barındıran seyahat tiplerini seven ve tatillerini bu doğrultuda ayarlayan, yerel kültürlere ilgisi olan insanlara denmektedir.

Yer: Doğal güzelleri fazla olan ve kültürü merak uyandıran şehirleri tercih etmektedirler.

Aktiviteler: Etrafta bulunan doğal güzellikler ve kültürel miraslara zarar vermeyecek ve onları en az düzeyde etkileyecek şekilde kaynakların etkili kullanılmasıdır.

İmkanlar: Doğaya zarar vermeyen, yeşillik dostu yerel kaynakların kullanılmasıdır.

Büyüme Yaklaşımı: Ülkelerin ekonomik olarak kalkınabilmesi ile koruma hedeflerinin bir araya gelmesidir.

Gelişme Süreçleri: Etrafta oluşabilecek zararları ve olumsuzlukları en az seviyeye indirmektir.

2.3.4. Ekoturizm İlkeleri

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (UET); sivil toplum örgütleri, özel şirket işletmeleri, devletler, akademisyenler ve yerel topluluklar ile bir araya gelerek çok katılımlı tartışmaların sonucunda ekoturizmin ilkelerini aşağıdaki gibi belirlemiştir (Albayrak 2010).

- Varış noktalarına zarar verebilecek doğal ve kültürel etkileri en aza indirmek,
- Yerel gereksinimleri karşılayacak ve yörenin doğası ve kültürünü korumaya yönelik olarak ortaya çıkacak faydanın yaygınlaştırılması için yerel yönetimler ve toplum ile iş birliği içinde çalışacak sorumlu bir işletmeciliğin önemini vurgulamak,
- Doğa ve koruma alanlarının yönetimi ve muhafazası için doğrudan gelir yaratmak,
- Ekoturizmin varış noktalarından olması düşünülen bölgeler veya doğal alanlar için ziyaretçi yönetim planlarının ve turizm gelişme alanlarının düzenlenmesi gereğini ortaya koymak,
- Etkilerin değerlendirilmesi ve olumsuz olanların en aza indirilmesi için uzun dönemli kontrol programları kadar, sosyal ve çevre temeline dayalı çalışmaların kullanılmasını teşvik etmek,
- Özellikle doğal ve koruma alanlarının içinde ve çevresinde yaşayan toplulukların, yerel işletmelerin ve ev sahibi ülkenin ekonomik faydalarını artırmak için çaba göstermek,
- Araştırmacıların yerel halk ile iş birliği içinde belirledikleri çevresel ve sosyal kabul edilebilir değişim sınırlarını aşmayacak bir turistik gelişmeyi sağlamak,
- Petrol kaynaklarının kullanımını azaltacak, yerel bitki örtüsü ve yaban hayatını koruyacak şekilde doğal ve kültürel çevre ile uyumlu bir alt yapının geliştirilmesini temin etmek.

2.3.5. Ekoturizmin Avantajları

Ekoturizmin avantajları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Yerel halka maddi destek sağlamaktadır.
- Bölgedeki ekonomiyi geliştirip yeni iş olanaklarına kapı açmaktadır.
- Turistler ve yerel halk arasında güçlü iletişim bağı oluşturmaktadır.

- İçerisinde barındırdığı etkinliklerle diğer turizm türlerine göre daha düşük maliyette faydalanılmaktadır.
- Bölgedeki mevcut kültür yapılarının korunmasına olanak sağlamaktadır.
- Hem turistlerin hemde yerel halkın çevreye karşı daha bilinçli olmasını sağlamaktadır.
- Bölgenin gelenek ve göreneklerinin tanıtımına yardımcı olmaktadır.

Ekoturizm faaliyetinde; minimum etki, koruma temelli deneyimlemeler ve ziyaret edilen çevre ile kültürlerin değerinin anlaşılması aranır. Ekoturizm doğal alanlara sehayat içeren ya da insan etksinin alanda minimum olduğu, turizmin bilgi gerektiren özel bir alanıdır (Wearing ve Neil, 1999). Ekoturizm etkinliğinin sağlamış olduğu fırsatlar Şekil 2.1'te verilmiştir.

Şekil 2.1. Ekoturizmin sağlamış olduğu fırsatlar (Kaynak: Drumm & Moore, 2002)

2.3.6. Ekoturizmin Dezavantajları

Ekoturizmin avantajlarının yanında az da olsa dezavantajlarıda vardır. Örneğin bölgede gerçekleşen kontrolsüz yüksek ziyaretçi sayısı doğal habitata zarar verebilir. Bölgedeki ziyaretçi akımıyla kentsel alanlardan gelen sanayi ürünleri çevre kirliliğine yol açacak şekilde kullanılabilir. Tüm bunların sonucunda alt yapı eksikliği ortaya çıkabilir. Aynı

zamanda çevreye duyarsız turistler ile yerel halk arasında rahatsız edici anlaşmazlıklar yaşanabilir.

2.3.7. Ekoturist Profili

Ekoturistler doğal çevreyle iç içe olarak hem görsel hem de fiziksel sağlıklarını geliştirmek için genellikle 7 günlüğüne bölgeye gelen ziyaretçilerdir. Ekoturistler için önemli olan göz kamaştıran doğayla vakit geçirmektir. Bu zaman diliminde çeşitli akti viteler yapmakta kişiyi ekoturizme çeken sebeplerdendir. Aynı zamanda ziyaret edilen bölgenin tarihi, kültürü ve lezzetli yemekleriyle tanışmayı hedeflemektedir.

Eko-turizm turlarına katılanlar genellikle küçük gruplardır. Gruplardaki kişi sayısı çoğu zaman 25 kişiyle sınırlıdır. Eko-turizm merkezlerinde yer alan konaklama ünitelerinin kapasiteleri ortalama 100 yatak civarındadır. Bu alanda çalışan seyahat acentaları / tur operatörlerinin de ağırlık olarak küçük ve orta ölçekli işletmeler olduğunu söylenebilir (Gökdeniz vd., 2003).

Ekoturist tiplerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Gerçek Ekoturistler: Bu turistler, ekoturizm ile ilgili tanımlamaların tamamına uyan en sorumlu gruptur.

2. Ekoturistliğe Yatkın Olanlar: Bunlar, doğaya ve onu anlamaya yönelik bir eğilime sahip olan, fakat tatillerini planlarken ve ondan beklentilerinde bu eğilimlerini göstermeyen gruptur.

3. Olası Ekoturistler: Bu grup, doğa ile ilgili tatillere ve aktivitelere ilgi duyan ve ekoturizmin ne olduğunu genel olarak idrak etmiş, fakat doğayı anlama ve öğrenmeyi özel bir motivasyon olarak tatilleri ile ilişkilendirmemiş turistleri ifade etmektedir.

4. Ekoturist Olmayanlar: Bu grup, hem doğa ile ilgili turizme karşı bir sorumluluk duymayan hem de ekoturizmin ne olduğunu idrak etmemiş turist grubudur (Demir & Çevirgen 2006b).

Kitle turisti ve ekoturistler arasındaki fark ise ekoturistlerin bölgeye gelme sebebinin doğa olmasıdır. Ekoturistlerin doğayı koruma önceliğine sahip olmasının beklenmesi olağandır ancak bu beklenti sadece ekoturistleri kapsamamalıdır. Bölgedeki yerel halk, yerel yönetimler ve ekoturizmi gerçekleştiren işletmecilerden de bu duyarlılığın beklenmesi gerekmektedir.

2.4. Ekoturizm Faaliyet Türleri

Ekoturizm yapılış hedefine göre sınıflandırılabildiği gibi ekoturistin bir taraftan dinlenip bir taraftanda eğlenerek kaliteli zaman geçirmesini amaçlayan farklı etkinliklere göre de sınıflandırılabilir. Bu etkinlikler bölgenin doğal güzelliklerinin görülmesi, gelenek ve göreneklerinin tanıtılması, çeşitli sportif faaliyetlerde bulunulması olarak sıralanabilir.

2.4.1. Bilim Turizmi

Bilim turizm, bilimsel faaliyetlerin yapıldığı bölgelere bu faaliyetlere katılmak ve izlemek için genellikle öğrenci, akademisyen ve bilimsel araştırmacıların ziyaret ettiği turizm çeşididir.

2.4.2. Dağ / Doğa Yürüyüşü (Trekking /Hiking)

Fotoğraf 2.1. Munzur Vadisi Tunceli (Kaynak: Eren, 2022)

Doğa yürüyüşü doğanın farklı bölgelerinde farklı zaman ve koşullarda yapılan yürüyüşlerdir. Doğanın ihtişamını hissettirdiği manzaralı alanlarda yapılmaktadır. Günübirlik (Hiking), uzun doğa yürüyüşü (Trekking) olarak ikiye ayrılır. Günübirlik doğa yürüyüşü başlangıç ve bitiş noktası belli olup patika yollarda aynı gün içerisinde tamamlanan yürüyüşlerdir. Uzun doğa yürüyüşü (Trekking) ise belli bir güzergahı olan ya da olmayan birden fazla gün boyunca süren uzun mesafeler boyunca yapılan yürüyüşlerdir. Trekking alanları genellikle herhangi bir aracın giremeyeceği sadece yürüyerek yol alınan bölgeleri kapsamaktadır. Daha uzun sürelere yayılması sebebiyle de önemli hazırlıklar gerektirmektedir. Ayrıca uzun doğa yürüyüşü katılımcılarının doğada barınma ve olası ihtiyaçlarını doğal ortamdan karşılama yetkinliklerine sahip olması gerekmektedir.

2.4.3. Kamp ve Karavan Turizmi

Kamp turizmi genellikle şehir hayatından yorulmuş çevre bilincine sahip kişilerin doğayla iç içe olmak için katıldığı turizm türüdür. Kamp turizmi katılımcılarının hem psikolojik hem de fiziksel rahatlamalarına yardımcı olmaktadır. Uygun maliyetli olmasının yanı sıra günlük hayatın karmaşasından uzak konfor alanı sunmasından dolayı grup olarak gidilmesi halinde kişiler arasındaki iletişimi kuvvetlendirip sosyalleşmeyi de sağlamaktadır.

Fotoğraf 2.2. Kamp Alanı Sakarya Poyrazlar Gölü Çevresi (Kaynak: Aksaya, 2023)

Karavan turizmi ise katılımcıların ulaşım ve konaklama ihtiyacını karşılamasının yanı sıra yeni yerler keşfetmesine olanak sağlayan turizm türüdür. Hem deniz hem de kara için ideal turizm alternatiflerinden biridir. Karavan içinin dar bir alan olması geziye birlikte çıkacak kişilerin birbiriyle uyumlu olmasını gerektirmektedir. Daha çok farklı yerler görme kapasitesi bakımından maliyeti uygun fiyatlıdır. Günümüzde karavanlar turizm alanı dışında barınma ihtiyacını karşılayıp ev olarak da kullanılabilmektedir.

2.4.4. Mağara

Fotoğraf 2.3. Tokat Ballıca Mağarası. (Kaynak: Er, 2023)

Tarih boyunca insanları iklim koşullarından ve vahşi doğadan koruyan mağaralar, yer altında oluşan boşluklardır. Jeolojik olaylar sonucu oluşabildiği gibi insan vasıtasıyla da oluşabilmektedir. İçerisinde önemli kültürel değerler barındırmasının yanı sıra insan sağlığına olumlu etkileri de vardır.

Mağaraların iç kısmındaki jeomorfolojik şekillerin 1920'li yıllarda insanlar tarafından ilgi görmesiyle ekonomik açıdan değerlendirilmeye başlanmıştır. Günümüzde mağaralar rekreasyonel amaçlarla da ziyaret edilmektedir. Mağaraların turizme kazandırılma sebeplerinden biride mağara içindeki oksijen oranının dış ortamdan yüksek oluşunun özellikle akciğer rahatsızlıklarına iyi geldiğinin tespit edilmiş olmasıdır.

2.4.5. Balon Turizmi

Fotoğraf 2.4. Nevşehir Kapadokya (Kaynak: Levent, 2024)

Balon turizmi helyum gibi hafif bir gazla doldurulan atmosferde uçan sıcak hava balonuyla yapılmaktadır. Normal şartlarda insan gözüyle görülemeyecek görüntüleri belirli bir yükseklikten görülmesini sağlayarak adrenalin hormonu salgılatmaktadır. Bu adrenalin ve heyecanla doğanın güzelliklerinin keşfedilmesi sağlanmaktadır. Balon turizmiyle eşsiz manzaralara ait fotoğraf ve videolar kullanıcıları cezbetmektedir. Ekoturizm çatısı altında maliyeti yüksek olan faaliyetlerden biri olması olumsuz özelliklerindendir.

2.4.6. Yayla Turizmi

Macera tutkunu ve doğayla iç içe olmayı seven katılımcıların yüksek rakımlı bölgelerde genellikle kısa süreli konakladıkları turizm türüdür. Yayla turizmi içerisinde barındırdığı bitki örtüsü, göl, şelale, kanyon gibi doğal güzellikleriyle ekoturizm açısından elverişli faaliyet türlerinin başındadır. Yaylalarda kış sporları, doğa yürüyüşleri ve su sporları da yapılabilmektedir. Ayrıca doğal organik yiyeceklerin varlığı da katılımcıları cezbeden özelliklerindendir. Temiz havanın varlığıyla bu özellikler birleşince ziyaretçilerin yayla turizmini tercih etme oranları günden güne artmaktadır.

Fotoğraf 2.5. Rize Ayder Yaylası (Kaynak: Bozkuş, 2017)

2.4.7. Foto-Safari

Foto safari doğa ve kültür fotoğrafları çekmek için çıkılan gezintilerdir. Doğal çevreyi koruyarak yerel ekonomiye katkı sağlayan tüm ekoturizm faaliyetlerinde foto safari tercih edilmektedir. Doğanın eşsiz güzellikleri içerisinde belirlenen rotalarda fotoğraf çekimleri gerçekleştirilmektedir. Günümüzde sosyal medyanın popülerliği kullanıcıların fotoğraf tutkunu olmasına yol açmıştır. Özellikle tercih edilen doğa fotoğrafçılığı insanların doğal ve vahşi yaşama ilgisinin artmasını sağlamıştır.

Fotoğraf 2.6. Aksaray Ihlara Vadisi (Kaynak: Anonim1, 2023)

2.4.8. Su Sporları Turizmi

Genellikle deniz ve göl kenarlarında yapılan su sporlarıyla turistlerin suyun tadını çıkardığı turizm türüdür. Yapılan su sporlarına yüzme, sörf, dalış, kano ve kürek örnek verilebilir. Ülkemiz içerisinde barındırdığı eşsiz deniz ve gölleriyle su sporları turizm potansiyeli yüksek ülkelerdendir.

2.4.9. Termal Turizmi

Kaplıca turizmi olarak da bilinen termal turizm, çeşitli rahatsızlıkları olan hastaların şifalı ve sağlığa faydalı alanlarda güzel vakit geçirerek tedavi olmalarını amaçlayan turizm türüdür. Termal bölgeler çamur banyosu, fizik tedavi ve rehabilitasyon, egzersis ve diyet gibi tedavilere destek olan kür uygulamalarını içerir. Termal turizm şifalı su, çamur ve buharın olduğu bölgelerde yerel ekonomiye gözle görülür bir katkı sağlamaktadır.

Eski zamanlarda savaş yorgunu askerlerin sağlığına kavuşmasını sağlayan termal alanlar sadece fiziksel değil psikolojik rahatlamaya da yardımcı olmaktadır. Diğer turizm türlerinden daha fazla konaklama gerektirmesi, iklim koşullarından az etkilenmesi ve kırsal alanlarda bulunması ayırıcı özelliklerindendir.

2.4.10. Av Turizmi

Av ve yaban hayatı kaynaklarının kontrol altında kullanıma sunulmasıyla turizm açısından değerlendirilmesidir. Bu faaliyetin av sezonu içerisinde yapılması zorunluluktur. Av turizmi için gelen ziyaretçilerin avladığı hayvan ve yurt dışına çıkarmak istenilirse de onun için ayrı ek ücret ödemesi gerekmektedir. Av turizminin kaçak ve izinsiz bir şekilde yapılmasını engellemek çeşitli hayvanların neslinin tükenmesini önlemektedir.

Av turizminin kurallara uygun olarak yapıldığı bölgelerde mevcut doğal yaban hayatı korunmuş olur ve ekonominin gelişmesine katkı sağlanır.

2.4.11. Eko-Gastronomi Turizmi

Yemeklerin belirli bir planlamayla hazırlanıp pazarlanmasını içeren ekoturizm faaliyetidir. Eko-Gastronomi gastronomi alanında sürdürülebilirliği sağlamayı hedeflemektedir. Geleneksel damak tadının ve yerel mutfak kültürünün tanıtımını yapmak, gelecek nesillere aktarmak ve yerel ekonomiyi güçlendirmek başlıca amaçlarındandır. Bu turizm içerisinde yemek tutkunlarının karnını doyururken huzurlu bir ortam oluşturmakta önemlidir.

2.4.12. Dağcılık Tırmanma Turizmi

Fotoğraf 2.7. Ağrı Murat Kanyonu (Kaynak: Söylemez, 2022)

Dağlarda orman sınırının bittiği yerden yüksek zirveye doğru yürüyüş ve tırmanmaları kapsayan turizm türüdür. Dağcılık ve tırmanma turizmi diğer turizm faaliyetlerine göre yapılması daha zordur. Turistin yalnız başına eğitim almadan tırmanması oldukça tehlikelidir. Genellikle grup halinde yapılan dağcılık sporunda malzeme taşımak, güvenliği sağlamak ve rehberlik etmek gibi çeşitli görevlendirmeler mevcuttur.

2.4.13. Bisiklet Turizmi

Bisiklet turizmi rekreasyon ve turizm amaçlı bisiklet kullanımını kapsamaktadır. Bu turizm faaliyeti amatör ve profesyonel olarak ikiye ayrılmaktadır. Amatör bisikletçiler doğada hobi ve eğlence amaçlı gezintiye çıkmaktadır. Profesyonel bisikletçiler ise bakanlık tarafından lisansını almış kişilerdir. Belirli rotalarda yarışmalara katılmaktadırlar. Yerel yönetimlerce bisiklete teşvik için yapılan organizasyonlar bisiklet turizminin gelişimi için oldukça önemlidir. Doğayla iç içe bisiklet kullanımına uygun patika yollar spor için elverişli alanlardır.

2.4.14. Atlı Doğa Yürüyüşü

Temel binicilik eğitimi almış olan kişilerin profesyoneller eşliğinde doğada ata binerek gerçekleştirdiği turizm türüdür. Kullanıcıların doğal ve kültürel güzellikleri atlarla keşfettiği atlı doğa yürüyüşü, çevreye duyarlı sürdürülebilirlik kapsamında gerçekleştirilmelidir. Bu

alanda kullanılacak atların seçimide oldukça önemlidir. Seçilen atların yeteri derecede eğitimli ve sakin olması turistlerin güvenliğini sağlamaktadır.

2.4.15. Balıkçılık Turizmi

Kullanıcıların ziyaret için gittikleri alanlarda balıkçılık aktivitesini gerçekleştirdiği turizm türüdür. Balıkçılık ile ilgili yapılan turizm faaliyetleri, geleneksel balıkçılık turizmi, amatör balıkçılık turizmi ve sportif olta balıkçılığı turizmi olarak sınıflandırılmaktadır. Batı ülkelerinde daha popüler olan balıkçılık turizmi ülkemizde ege sahillerinde yapılan tekne turlarıyla sağlanmaktadır.

2.4.16. Dini İnanç Turizmi

Turistlerin belirli bölgelere dini inançlarını karşılamak için ziyaret ettiği turizm türüdür. Kutsal ibadet mekanlarının yoğunluğu bölge turizminin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Dini yapılarda gösterilen ruhani faaliyetleri ve o dine mensup insanların yaşam biçiminin tanıtılmasını sağlamak başlıca hedeflerindendir.

2.4.17. Kültür Turizmi

Kültür turizmi bir bölgenin kültürel değerlerinin keşfedilmesini sağlayan turizm türüdür. Bu değerler tarih, mimari, edebiyat, müzik, gastronomi vb. değerlerdir. Ülkemiz kültürel açıdan zengin ülkelerin başında gelmektedir. Kültür turizmi içerdiği yüksek potansiyelle ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Ülkemizde bulunan her bölge kendine has ve eşsiz bir kültürel yapıya sahiptir. Özellikle İstanbul içerisinde barındırdığı saraylar, köşkler, anıtlar ve meydanlarla kültür başkenti olarak adlandırılabilir.

2.4.18. Festival Turizmi

Festivaller halka açık, temalı kutlamalar olarak tanımlanmaktadır. Festival yapılan bölgeye ait bir obje, kültürel değer veya tarımsal öğeye bağlı olarak isimlendirilerek gerçekleştirilmektedir. Günümüzde insanlar eğlenceli ve kaliteli zaman geçirmek için festivallere katılmaktadırlar. Aynı zamanda festivaller kar gütmeyen organizasyonlar veya kamu kurumları tarafından planlanıp düzenlenmektedir.

2.4.19. Yaban Hayatı Gözlemleme (Fauna) Turizmi

Yaban hayatı doğada serbest beslenen hayvanları tanımlamaktadır. Yaban hayatı gözleme turizmi ise vahşi hayvanların yaşam alanında gözlemlenmesi ve etkileşime geçilmesini içeren turizm türüdür. Katılımcılar bu amaçla vahşi yaşamın olduğu ormanlar, milli parklar, hayvanat bahçeleri vb. alanları ziyaret etmektedirler. Farklı tür ve karakterdeki hayvanların

yaşam biçimi ve aile olgusunun gözlemlenebilir olması bulunduğun bölgenin turistik cazibesini arttırmaktadır.

2.4.20. Yamaç Paraşütü Turizmi

Ziyaretçilerin belirli bir yükseklikten gökyüzüne salınarak doğayı kuş bakışı gözlemlemesini sağlayan turizm türüdür. Bu sporu yapmak isteyen turistlerin uygun alan ve hava koşulları konusunda dikkatli olması gerekmektedir. Güvenlik önlemlerinin her birinin kontrollü bir şekilde uygulanması zorunluluktur. Her insan bu faaliyete katılmamalıdır. Hem psikolojik hem de fiziksel olarak yükseklik ve getirdiği tehlikelerle başa çıkabilecek özellikteki insanların yapabileceği bir spordur.

Fotoğraf 2.8. Ölüdeniz, Fethiye, Muğla (Kaynak: Anonim2, t.y.)

2.4.21. Tarım ve Çiftlik Turizmi

Tarımsal aktivitelerle turistik faaliyetleri bir araya getiren, kırsal alanlarda doğayla iç içe olunmasını sağlayan turizm türüdür. Merkezinde tarım ve hayvancılık vardır. İçerisinde barındırdığı faaliyetlere ise meyve, sebze yetiştiriciliği ve inek, koyun, arı yetiştiriciliği örnek verilebilir. Bu faaliyetlerde görev almak isteyen ziyaretçiler tarım ve çiftlik turizmine katılım sağlamaktadırlar.

2.4.22. Akarsu Turizmi (Rafting / Kano)

Akarsularda gerçekleştirilen rafting, kano gibi su sporlarıyla ziyaretçileri çeken turizm türüdür. Macera arayan küçük grupların takım halinde ayrılarak katıldığı faaliyetleri kapsar.

Ülkemizde raftingin ilk kez yapıldığı Çoruh Nehri'ndeki rafting parkurları akarsu turizminde öne çıkan parkurlardandır. Ayrıca Rize, Antalya, Muğla, Denizli ve Adana kentleri akarsu turizminin elverişli olduğu alanlardır.

2.4.23. Su Altı Dalış Turizmi

Su altı dalış turizmi suyun altındaki tüm flora ve fauna yaşamının gözlemlenerek fotoğraf altına alındığı sportif veya eğitim amaçlı faaliyetleri içeren turizm türüdür. Ülkemiz suları altında barındırdığı arkeolojik değerlerle önemli dalış alanlarına sahiptir. Antalya, Muğla ve Balıkesir su altı dalış turizmi için elverişli alanlardır.

2.4.24. Kuş Gözlemciliği Turizmi (Ornitoloji)

Renkleri ve şekilleriyle göz alan kuşların doğal ortamlarında izlenmesini içeren turizm türüdür. Kuşlara özel ilgi duyan turistler gözlem sırasında dürbün, teleskop ve not defteri gibi malzemeler kullanmaktadırlar. Kuş gözlemciliğinin kuşların rahatsız olmayacağı şekilde uzak mesafeden yapılmasına dikkat edilmelidir. Bu turizmi diğer turizm faaliyetinden ayıran önemli özelliği, dört mevsim yapılabilerek doğaya zarar verme olasılığının çok az olmasıdır.

2.4.25. Botanik Turizmi

Botanik turizmi belli bölgelerde yetişip özellikleri merak edilen bitkilerin gözlemlenmesi olayını içeren turizm türüdür. Doğa gezileriyle özel bitkilerin tanınırlığıda artmaktadır. Ülkemizdeki her bölge içerisinde barındırdığı bitkisel zenginlikle botanik turizmine elverişli alanlar sunmaktadır.

2.5. Türkiye'de Ekoturizm

Üç tarafı denizlerle çevrili yaklaşık 8000 km uzunluğunda sahillere sahip, yüz ölçümünün %26'sı ormanlarla kaplı olan, çeşitli uygarlıkların izlerini içerisinde barındıran, dört mevsimin aynı anda yaşanabildiği ve nispeten bozulmamış doğal güzellikleri ile ülkemizin turizm potansiyeli oldukça yüksektir (Baka, 2002; Berik, 2018).

Ülkemizde ekoturizm kavramı resmi olarak ilk kez 8. Beş yıllık kalkınma planında (2001-2005) geçmektedir (Polat 2008; Açiksöz, Görmüş ve Karadeniz, 2010). Planda ekoturizmi geliştirmek amacıyla Tabiatı Koruma Alanları, Milli Park ve benzeri Korunan Alanlar geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır şeklinde karar alınmış. (DPT, 2000).

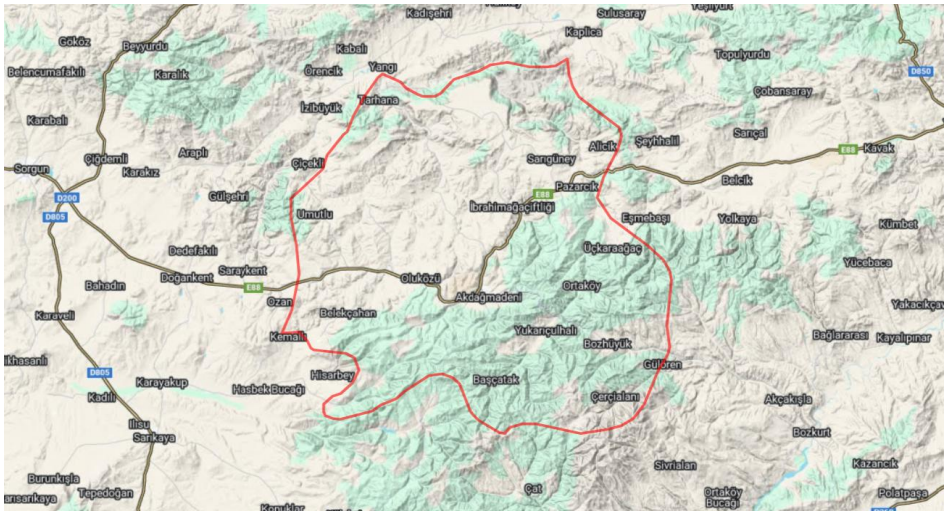
Ülkemizde ekoturizme yönelik kaynakların çoğunu tabiat alanları, tabiat koruma alanları, tabiat anıtları ve milli parklar gibi korunaklı alanlar ile nispeten bozulmamış alanlar oluşturmaktadır (Kabataş, 2020).

Türkiye'nin ekoturizm potansiyeli Avrupa Akdeniz ülkelerininkinden çok daha yüksektir. Aslında ülkemizin gelişmekte olan bir ülke olarak durumu ve sahip olduğu doğal mirasın ve kültürün önemli bir bölümünün yaşıyor olması sürdürülebilirlik açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Türkiye'nin birçok bölgesinde ekoturizmin potansiyelinin var olduğunu göstermektedir. Diğer gelişmekte olan ülkeler gibi enflasyon ve işsizlikle mücadele eden Türkiye'nin de döviz getirisi ve istihdam yaratma potansiyeli nedeniyle turizmden beklentileri oldukça yüksektir. Türk turizmi, özellikle 1980'lerden sonra önemli bir ivme kazanmış ve ekonomiye sağladığı katkıyla gözde sektörlerimizden biri haline gelmiştir. Bu yeniden canlanma, 1980'den bu yana turizm yatırımlarında ve ülkemizin turist zenginliğinde katlanarak artışa tanık olmaktadır (Derman, 2022).

2.6. Araştırma Alanı İle İlgili Genel Bilgiler

2.6.1. Coğrafi Konum

Akdağmadeni, İç Anadolu'nun Kızılırmak bölümünde, Akdağlar eteklerinde kurulmuş bir ilçedir. İlçe, 39º, 39', 39" enlemleri ile 35º, 53', 11" boylamları arasında yer alan bir matematiksel konuma sahiptir. Yozgat şehrinin doğusunda yer alan Akdağmadeni, il merkezine 100 km. uzaklıkta ve şehrin doğusunda yer almaktadır. İlçenin doğusunda; Şarkışla ve Yıldızeli batısında, Saraykent ve Sarıkaya güneyinde; Gemerek ve Çayıralan kuzeyinde ise, Kadışehri ilçeleri bulunmaktadır. Denizden yüksekliği 1330 metre olan ilçenin yüzölçümü ise 1.796 km²dir (Anonim 3, t.y.).

Harita 2.1. Akdağmadeni haritası (Kaynak: TKGM, 2025)

2.6.2. İklim

İlçe iklimi karasal iklim ile Karadeniz iklimi arasında bir tipe sahiptir. İlçe yaylada olduğundan Orta Anadolu'nun iklimine de benzerliği vardır. Yazları çok sıcak; kışları aşırı soğuk olmaz. Kar yağışı, Yozgat'ta olduğu gibi, Kasım ayının ortalarını bulur, Nisan ayına dek yerde kaldığı olur. Yıllık yağış miktarları ortalamada 478-500 milimetredir. Yazın sıcaklık 20-25 derece arasında değişmektedir. Yıllık sıcaklık ortalaması 8-12 derece arasında oynar. Bunun %50-60'ı bitki mevsiminde yağar. Havası genellikle rutubetlidir. Rüzgarlar, doğu ve güneyden eser. Kuzey rüzgarlarına karşı dağlar koruyucu bir durumdadır (Anonim 3, t.y.).

2.6.3. Bitki Örtüsü

Akdağmadeni bölgenin geneline oranla daha çok yağış aldığı için doğal bitki örtüsünü genelde ormanlar oluşturmaktadır. İldeki en geniş orman alanına sahip olan Akdağmadeni'nde sarıçam, ardıç, yabani fındık, alıç ve palamut gibi ağaç türleri bulunmaktadır. Orman dışındaki alanlar ise, daha çok mera olarak değerlendirilen bozkırlar ve çayırlardır. İlçe topraklarının %32,5'i ormanlarla kaplıdır. Türkiye orman ortalaması 13,6; İç Anadolu Bölgesi orman ortalaması ise ancak %8'dir (Anonim 3, t.y.).

Akdağmadeni ilçesi orman yüzdesinin, dahil olduğu İç Anadolu Bölgesi'nden fazla oluşunun yegâne sebebi, yükseltinin fazlalığı ve İç Anadolu'ya oranla geçiş iklim tipinde bulunmasıdır. Bundan 20 yıl önce ilçe yüzölçümünün %49'u ormanlarla kaplıydı. Ancak son yıllardaki tarla açmaları nedeniyle arazinin ancak %32'sinde orman örtüsü kalmıştır. İlçede ormanlık saha daha çok güneydoğu bölümdeki dağlık alanda yoğunlaşmaktadır. Buralarda büyük yerleşim yerleri olmadığından orman örtüsü varlığını muhafaza etmektedir. İlçe ormanlarının %65,6'sı koru ormanı, %34,4'ü baltalık ormanıdır. İlçede yer yer yayvan yapraklı ormanlar (Meşelikler) ve iğne yapraklı ormanlar (boyu 25-30 metreyi bulan Karaçam ve Kızılçam) bulunur. Yayvan yapraklı ormanlarla iğne yapraklı ormanlar, karışık olarak görülür (Anonim 3, t.y.).

2.6.4. Nüfus

Akdağmadeni nüfusu 2024 yılına göre 39.758. Bu nüfus, 20.095 erkek ve 19.663 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %50,54 erkek, %49,46 kadındır (Anonim 4, t.y.).

Tablo 2.1. Yıllara Göre Akdağmadeni Nüfusu (Kaynak: Anonim 4, t.y.).

Yıl	Akdağmadeni Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2024	39.758	20.095	19.663
2023	40.842	20.459	20.383
2022	41.577	20.972	20.605
2021	41.902	20.965	20.937
2020	42.407	21.199	21.208
2019	42.621	21.448	21.173
2018	42.919	21.391	21.528
2017	43.070	21.520	21.550
2016	43.826	21.971	21.855
2015	44.326	22.279	22.047
2014	47.309	23.888	23.421
2013	48.249	24.343	23.906
2012	49.442	24.793	24.649
2011	50.591	25.467	25.124
2010	53.065	26.630	26.435
2009	52.624	26.300	26.324
2008	53.789	26.814	26.975
2007	54.530	27.011	27.519

2.7. Akdağmadeni İlçesi'nin Ekoturizm Potansiyeli

2.7.1. Trekking (doğa yürüyüşü)

Akdağmadeni doğa yürüyüşü etkinliği açısından yüksek bir potansiyele sahiptir. İlçenin sahip olduğu uygun iklim koşulları ve topoğrafyası, zengin flora ve faunası, trekking parkurlarının geliştirilmesi ve uygulanması için elverişli ortam hazırlamaktadır.

Fotoğraf 2.9. Kadıpınarı yolu (Kaynak: Orijinal)

Bölgede bilinen trekking alanları ise Kadıpınarı Milli Parkı, Deli Hamza, Harmanyeri, Fındıklı, Çiçekli Çayır, Özer Boğazı ve Polisin Çeşme gibi alanlardır.

Fotoğraf 2.10. Harmanyeri (Kaynak: Orijinal)

Fotoğraf 2.11. Polisin Çeşme yolu (Kaynak: Orijinal)

Ayrıca son yıllarda yerel yönetimler tarafından düzenlenen doğa yürüyüşü organizasyonları yöre halkı bu konuda teşvik etmektedir.

2.7.2. Kuş Gözlemciliği

Akdağmadeni ilçesi birçok kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Avrupa ölçeğinde önemli kuş türlerinden çobanaldatan (*Caprimulgus europaeus*), yılan kartalı (*Circaetus gallicus*), alaca ağaçkakan (*Dendrocopos syriacus*), bıyıklı doğan (*Falco biarmicus)* ve küçük kartal (*Hieraaetus pennatus*) alanda üremektedir.

Fotoğraf 2.12. Yılan Kartalı (Kaynak: Anonim 5, t.y.)

2.7.3. Yayla Turizmi

Yozgat'ın en geniş orman alanına sahip Akdağmadeni ilçesinde Akdağlar üzerinde hayvancılık yapmak ve dinlenmek amacıyla kullanılan çok sayıda yayla bulunmaktadır. Nalbant, Nusret, Yerliboyun, Küçük Kefenli, Büyük Kefenli, Hisarbey, Kevenliburun, Başınayayla ve Kırklarçalı başlıca yaylalarıdır.

Fotoğraf 2.13. Yukarı Çulhalı Köyü yaylaları (Kaynak: Orijinal)

Fotoğraf 2.14. Nalbant Yaylası (Kaynak: Orijinal)

2.7.4. Tarım ve Çiftlik Turizmi

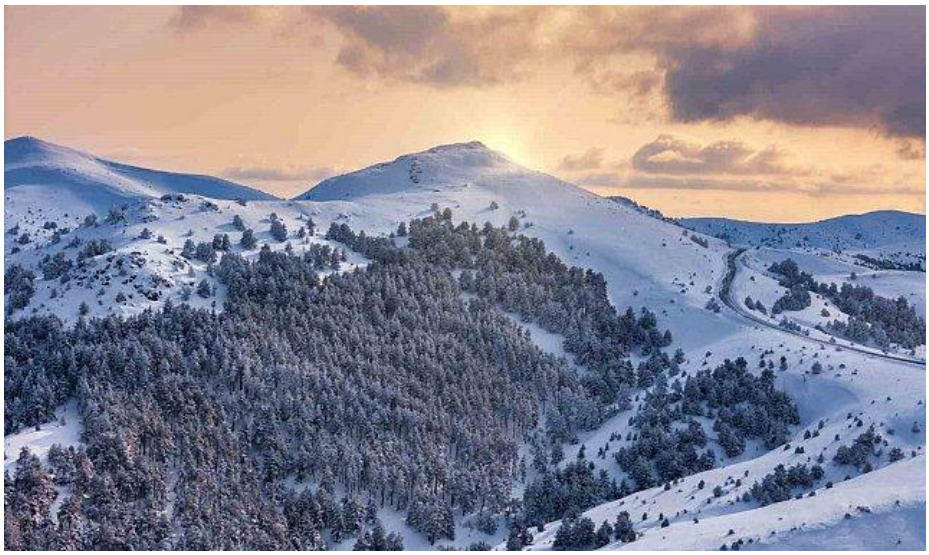
İlçe ekonomisinin büyük bir bölümü tarım ve hayvancılığa dayanmakta olup, bu oran %80'i bulmaktadır. İlçenin sahip olduğu toplam 179.600 ha toprakların;114.354 hektar alanını, kültüre elverişsiz ve yerleşim alanları, 65.246 hektar alanını ise, kültüre elverişli alanlar, oluşturmaktadır.

Fotoğraf 2.15. Alicik Köyü (Kaynak: Orijinal)

2.7.5. Dağcılık

İlçe merkezinin, özellikle doğu, güney ve kuzey kesimleri oldukça yüksek dağlardan oluşmaktadır. Sahip olduğu toprakların birçoğu dağlık olan ilçenin, en önemli yükseltisi 2.166 m yüksekliğe sahip olan ve kızılca ova köyü arazisinde bulunan "Nalbant Tepesi'dir. Aynı zamanda da ilçenin en yüksek tepeleri bu bölgede bulunmaktadır.

Fotoğraf 2.16. Nalbant Dağı (Kaynak: Anomim 6, t.y.)

İlçe sınırları içerisinde olan dağların, yüzölçümü olarak büyüklüğü ve yükseltisi göz önünde bulundurulduğunda, dağ turizmi potansiyelinin yüksek olduğu görülmektedir.

2.7.6. Yaban Hayatı Gözleme

Yaban hayatı gözlemciliği yerel halkın ilgi duyduğu konulardan biridir. Bölgede tavşan, sincap, kurt, çakal, saz kedisi, yaban kedisi, vaşak, kızıl geyik vb. hayvan türleri görülmektedir.

Fotoğraf 2.17. Nalbant Yolu (Kaynak: Orijinal)

2.7.7. Av Turizmi

Akdağmadeni ilçesi coğrafi yapısı göz önüne alındığında avcılık turizmi açısından oldukça yüksek potansiyele sahiptir. İlçede yapılan avcılık etkinliklerinde kınalı keklik, kum kekliği, kaya kekliği, ada tavşanı, yaban tavşanı, tilki, ağaç sansarı, kaya sansarı, yaban domuzu gibi hayvanlar avlanmaktadır.

Bölgeye avcılık faaliyetinde bulunmak için yurt içi ve yurt dışından avcılar gelmektedir. 2021 yılında İspanyol avcının avladığı 350 kg ağırlığındaki yaban domuzu medyada yer almıştır.

Fotoğraf 2.18. İlçede avlanan yaban domuzu (Kaynak: Anonim 7, 2021)

2.7.8. Botanik Turizmi

Akdağmadeni ormanlarında bol miktarda salep bulunmaktadır ve Türkiye'nin en kaliteli salepleri arasında yer almaktadır. Aynı zamanda bölgeye özgü yetişen ve halk arasında Göbelek olarak adlandırılan doğal mantar türü Kuzu Göbeği mantarı sezonunda köylülerin önemli ek gelir kaynağı olmaktadır. Bu mantarı toplamak oldukça zor olduğundan ve az bulunduğundan dolayı fiyatı oldukça yüksektir.

Fotoğraf 2.19. Akdağmadeni Salebi (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

Fotoğraf 2.20. Kuzu Göbeği mantarı (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan ve dünyada sadece burada yaşayan *Campanula pulvinaris* bitki türü ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.

2.7.9. Kamp ve Karavan Turizmi

Akdağmadeni ilçesi doğal güzellikleri sayesinde kamp ve karavan turizmi içinde elverişli alanlara sahiptir. Bu bölgelere Çiçekli Çayır, Harmanyeri, Delihamza mevkileriyle birlikte yaylalar ve Kadıpınarı Milli Parkı Alanı örnektir. Özellikle Kadıpınarı Milli Parkı Alanı kamp ve karavan turizmi için oldukça elverişlidir.

2.7.10. Akarsu Turizmi

İlçe topraklarında büyük sayılabilecek akarsu kaynakları bulunmakla birlikte, en önemli akarsuyunu ‘Göndelen Suyu’ teşkil etmektedir. Sert aktığı için "Hayvan Gönünü Delen"

anlamında ‘Göndelen’ ismi verilen bu su ilçenin Başçatak köyü dağlarından doğar. Sivas-Yıldızeli'nden doğan Çakraz Suyu ile Handeresi Suyu'nu da alarak, Gündüzler ve Kayabaşı köyleri arazisinde Çekerek Irmağına karışır. Amasya sınırlarında ise, Yeşilırmak'la birleşmektedir. Göndelen suyu boyunca 1920'li Yıllarda 150 adet su değirmeninin kurulu olduğu bilinmektedir. İlçe topraklarında daha ziyade, halk arasında ‘Öz’ diye bilinen dere ve çaylar mevcuttur. Bunların başında ise, ‘Maden Özü’ gelmektedir. Maden Özü; ilçe merkezi yakınlarından doğarak, İlçe merkezi yakınlarından doğarak, ilçeden geçen Köklü deresi ile Özer köyü arazisinden doğarak ‘Özer Suyu’ adını taşıyan akarsu kaynaklarından oluşmaktadır. Diğer yandan; Kurtkayası, Babı, Düşükkavak, Büyükkavak, Bahçe, Hayat ve Çoşan dereleri de, belli başlı özlerini oluşturmaktadır. Bütün bu akarsular Mart, Nisan ve Mayıs aylarında taşkınlar oluşturmakta; Temmuz ve Ağustos aylarında azalmaktadır (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

Fotoğraf 2.21. Göndelen Vadisi (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

2.8. Kültür Turizmi

Akdağmadeni tarihi yapısıyla dikkat çeken bir ilçedir. 12 adet tarihi tescilli yapısı vardır.

2.8.1. Ptt Eski Binası

Akdağmadeni İlçe merkezi Ahisavi Mahallesi’ndedir. Dükkân olarak inşa edilen bu tescilli bina daha sonra PTT binası olarak hizmete girmiştir. Bilhassa ön cephe görünüşü itibariyle ender bir yapıdır. Binanın ana giriş kapısının sol bölümünde Osmanlıca 1216 sağ bölümünde 1719 tarihleri bulunmaktadır. Hangi amaçla yapıldığı ne olarak kullanıldığı bilinmemektedir. Restorasyon çalışmaları tamamlanmıştır (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

Fotoğraf 2.22. PTT eski binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

2.8.2. Askerlik Şubesi Eski Binası

Yapılış tarihi bilinmemektedir. Rumlar tarafından ev olarak yapılmıştır. Rum ailesinin oturduğu bilinmektedir. Bu aile Mübadeleye kadar aynı yerde oturmuştur. Bilahere belediyeye devredilmiştir. Belediyeye devrinden sonra Askerlik şubesi, Halk Eğitimi Merkez Müdürlüğü olarak kullanılmıştır. Şu anda Askerlik şubesi eski binasının restorasyonu tamamlanmış olup Konuk Evi olarak kullanılmaktadır (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

Fotoğraf 2.23. Askerlik Şubesi eski binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

2.8.3. Eski Hapishane Binası

Akdağmadeni Ahisavi Mahallesi'nde yer almaktadır. Tarihi tescilli yapılardandır. Bina han olarak kullanılmış daha sonra hapishane haline getirilmiştir, bugün ise Halk Kütüphanesi olarak kullanılmaktadır. Ön cephesi kesme mermer taşlarla inşa edilmiştir. Süsleme

elemanları yönünden dikkat çekmektedir. Yapılış tarihi bilinmemektedir. Yaptıranın Gazarosun Hüseyin Efendi olduğu söylenmektedir. Rumken Müslüman olmuş, tekrar Rum olarak mubadeleye tabi olarak gitmiştir. (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

Fotoğraf 2.24. Eski Hapishane binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

2.8.4. Halk Eğitim Merkezi Eski Binası

Zengin Rum Nigola tarafından ev olarak yaptırılmıştır. Yapılış tarihi bilinmemekle beraber Nigola dine küfrettiği için Mustafa Kemal Atatürk'ün silah arkadaşı 1. azası Bahri Tatlıoğlu tarafından cezalandırılmış biridir. İlçede restorasyonu tamamlanan tarihi tescilli yapılardandır. Bugün ilçe belediyesinin konuk evi olarak kullanılmaktadır (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

Fotoğraf 2.25. Halk Eğitim Merkezi Eski Binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

2.8.5. Endüstri Meslek Lisesi Eski Binası

Şu anda Sosyal Hizmet Merkezi olarak kullanılan bina Zengin Rum Nigola tarafından yaptırılmış ve kızına hediye edilmiştir. Kesme taşlarla inşa edilen bina restorasyonu tamamlanmış olup ilçenin önemli tarihi yapılarındandır (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

Fotoğraf 2.26. Endüstri Meslek Lisesi Eski Binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

2.8.6. Ziraat Bankası Eski Binası

Bina İlçenin önemli şahıslarından Faik Tatlıoğlu tarafından yaptırılmıştır. Yapı içerisindeki malzemelerin çoğu Rum kilisesi enkazını içermektedir. Bu bina belli bir süre misafirhane olarak kullanılmıştır. Günümüzde boş olarak duran yapı tarihi tescilli yapılardandır (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

Fotoğraf 2.27. Ziraat Bankası Eski Binası (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

2.8.7. Hami Tüzün Dükkanları

Fotoğraf 2.28. Hami Tüzün Dükkanları (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

Hami Tüzün Dükkanları' nın yapılış tarihi bilinmemektedir. İlk olarak Hacı Hüsnü Efendinin Manifatura mağazası olarak kullanıldığı bilinmektedir. Hacı Hüsnü'nün ölümünden sonra varisleri tarafından Hami Tüzün'e satılmıştır. Halen şahıslar tarafından ticarethane olarak kullanılmaktadır (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

2.8.8. Eski Lise Binası (Redif Kışlası)

Fotoğraf 2.29. Eski Lise Binası (Redif Kışlası) (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

Yapılış tarihi bilinmiyor. Askeri Garnizon olarak yapılmıştır. Ana binanın 50 metre arkasında halen cephanelik olarak bilinen ve şu anda Lise Müdürlüğünce odun deposu olarak kullanılmış ek bir bina vardır. Kuruluşlar tarafından değişik amaçlarla kullanılmıştır. Günümüzde boş olarak duran tarihi yapılardandır (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

2.8.9. Rıfat Koç Konağı

Fotoğraf 2.30. Rıfat Koç Konağı (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

Konağın kesin yapılış tarihi bilinmemektedir. Gümrükçünün Hasan Efendi ikametgah amacıyla yaptırmıştır. Bilahare varisleri tarafından Haşim Tatlıoğluna satılmıştır. Haşim Tatlıoğluda Rıfat Koç'a satmıştır. Uzun bir süre kadar ev olarak kullanılmıştır ancak yakın zamanlarda geçirdiği yangın sebebiyle kullanılamaz hale gelmiştir.

2.8.10. Muşali Behramşah Kalesi

Fotoğraf 2.31. Muşali Behramşah Kalesi (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

Akdağmadeni-Muşalikalesi köyünde köyün kuzeyinde bulunan yüksek bir tepe üzerinde kurulmuş, ufak bir kaledir. Gıyaseddin Keykavus (1237-1246) emirlerinden Necmed-din

Bahramşah-ı Candar'a ait olan bu kale, tahminen XIII. Yüzyılın ilk yarısında yapıldığı sanılmaktadır. Yüksek kale duvarları moloz taş üzeri kesme taş kaplıdır. İçte bu taş dizileri tuğla gibi çaprazlama dizilerle sıralanarak zikzag duvar örtüsünü oluşturmaktadır. Batı ve Kuzey dış duvarlarda uzun dikdörtgen üç ufak burç vardır. Halen büyük bir bölümü ayakta kalan kale görülmeye değerdir (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

2.9. İnanç/Dini Turizm

2.9.1. İstanbulluoğlu Mahallesi Cami

Fotoğraf 2.32. İstanbulluoğlu Mahallesi Cami (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

1907 yılında kilise olarak yapılmış, kilise olarak senelerce hizmet etmiştir. Rumlar gittikten sonra ofis olarak kullanılmış zamanın belediye başkanı Necati ERDOĞAN tarafından 1962 yılında camiye dönüştürülmüştür. Halen cami olarak kullanılmaktadır. Camiye dönüştürüldükten sonra binanın ana giriş kapısının ön kısmında bulunan ve ana bina ile bağlantısı olan kemerlerin arası örülmek suretiyle oda haline getirilmiştir. Restorasyonu devam etmektedir (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

2.9.2. Eski Kilise

Fotoğraf 2.33. Eski Klise (Kaynak: Akdağmadeni Belediyesi, t.y.)

1862 yılında yapılmıştır. İlçenin Yeşildere mahallesinde yer alır. Ön cepheleri taştan oluşan kilisenin dış cephelerini mermerler oluşturur. Kilisede yuvarlak kemerli giriş boşluğu bulunmaktadır. Ortadakiler yuvarlar yandakiler ise iki adet köşeli taşlarla birbirine bağlanmış durumdadır. Kilisede toplam 13 adet Grekçe kitabe bulunmaktadır. İç kısmı dikdörtgen olan kilisenin, tabanı taş döşemelidir. Kilise içerisinde bulunan sekiz sütun kilisenin doğu ve batı yönünde üç eşit parçaya bölündüğünü göstergesidir. Kilise içerisindeki sütunlar birbirlerine yuvarlak kemerler ve ağaç halatlarla bağlanmıştır (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

2.10. Mağara Turizmi

Akdağmadeni sınırları içerisinde tespit edilen mağara sayısı 6'dır. Bölge karstik özellik açısından zengin bir yapıya sahiptir. Bölgenin mağara açısından zengin olması ekoturizm potansiyeli açısından elverişlidir ancak bu potansiyel değerlendirilememektedir. Mevcut mağaraların yerel halk tarafından bilinirliği yok denecek kadar azdır.

2.10.1. Çatalan Mağarası

Akdağmadeni'nin 12 km doğusundaki Bozhöyük Köyü yakınında yer almaktadır.

2.10.2. Çeşmelidere 1

Çeşmelidere Mağarası, Akdağmadeni İlçesi'nden Yukarı Çulhalı Köyü'ne giderken, köye 2 km mesafeden sapılan stabilize yolun 3 km ilerisindedir. Oluşum yönünden zayıf olan Çeşmelidere Mağarası, eosen kireçtaşları içinde düden olarak gelişen polyenin parçalanıp

askıda kalması sebebiyle fosilleşmiştir. MTA tarafından araştırılıp haritalandırılmıştır (Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri Projesi, t.y.).

2.10.3. Çeşmelidere 2

Bu mağara Çeşmelidere 1 mağarası gibi Yukarı Çulhalı köyü sınırları içerisinde olup ilk mağaranın 500 m gerisindedir. Beyaz renkli Eosen yaşlı kireçtaşları içinde gelişmiş olan Çeşmelidere 2 Mağarası, tümü ile fosildir ve oluşum açısından zengindir. MTA tarafından araştırılıp haritalandırılmıştır (Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri Projesi, t.y.).

2.10.4. Ermelik Mağarası

Akdağmadeni'nin 30 km kuzeyinde; Gündüzler (Ermelik) Köyü'nün 2 km kuzeyindeki Ermelik Kalesi'nde yer almaktadır.

2.10.5. İnaltı Mağarası

İnaltı Mağarası Çeşmelidere 1 mağarasıyla aynı bölgede Yukarı Çulhalı köyü sınırları içerisindedir. MTA tarafından araştırılıp haritalandırılmıştır.

İnaltı Mağarası, Paleozoyik yaşlı, genel olarak iri kristalli mermerler içinde gelişmiştir. Mermerlerin çatlaklı yapısı dolayısıyla mağara kafesli bir yapıya sahiptir. Erken oluşum aşamasında düden konumlu olan mağara günümüzde tamamen fosilleşmiştir (Nazik, 2005).

2.10.6. İnsanül Hamit

Akdağmadeni'nin 8 km batısında; Çampınar (İnsanül Hamit) Köyü'nde yer almaktadır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Materyal; Araştırmanın ana materyalini Yozgat ili içerisinde bulunan Akdağmadeni ilçesinin idari sınırları içerisinde yer alan doğal, kültürel ve tarihi değerler oluşturmaktadır.

Harita 3.1. Yozgat Akdağmadeni Görünümü (Kaynak: TKGM, 2025)

Yozgat'ın 103 km doğusunda yer alan Akdağmadeni 1815 yılında yerleşim yeri olarak kurulmuştur. İlçede maden olarak çinko, demir, kurşun ve çeşitli madenler çıkarılmaktadır. İç Anadolu bölgesinin güzide ormanları Akdağ sıradağları bulunmakla beraber ormanlarında sarı çam, meşe, ardıç ağaçları bulunmaktadır. İlçede, karasal iklim hakim olup ormanlık ve yaylalık alanlarla kaplı olduğundan dolayı bazen de Karadeniz iklimi özelliğini göstermektedir. Yazları serin, kışları ise, soğuk ve yağışlı geçmektedir (Akdağmadeni Belediyesi, t.y.).

Yöntem ise; Yozgat İli Akdağmadeni ilçesinde yerel halkın ekoturizm algılarını ölçmek için anakitledeki tüm popülasyona anket yapılması zaman ve ekonomik açıdan mümkün olmayacağından, anket yapılacak birey sayısı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Anakitledeki popülasyonun biliniyor olması nedeniyle örneklemede aşağıdaki formül kullanılmıştır (Oğuz ve Karakayacı, 2017). Buna göre %5 hata payı ve %95 güven düzeyi sınırları içerisinde örnek sayısı 381 olarak hesaplanmıştır.

$$\mathrm{n} = \frac{N(p * q)}{(N-1)D^2 + (p * q)}$$

Denklem 3.1. Akdağmadeni Ekoturizm Algıları

Burada;

n: Örneklem

N:41577 popülasyon büyüklüğü,

p: İncelenen birimin popülasyondaki oranı (0,5),

q: İncelenen birimin popülasyondaki görülmeme sıklığı (1-P=0,5),

d = Kabul edilir hata payını (0,05 alınmıştır),

t = Belirli bir güven aralığı için t değeri (%95 güven aralığı için t değeri; 1,96),

D = Kabul edilir hata payının, güven düzeyine göre t değerine oranlanmasını

İfade etmektedir etmektedir. Formülize edilmiş şekli aşağıda ifade edilmiştir.

$$\mathrm{n} = \frac{41577(0{,}5 * 0{,}5)}{(41577 - 1)\left[\frac{0{,}05}{1{,}96}\right]^2 + (0{,}5 * 0{,}5)} = 380{,}65 \cong 381$$

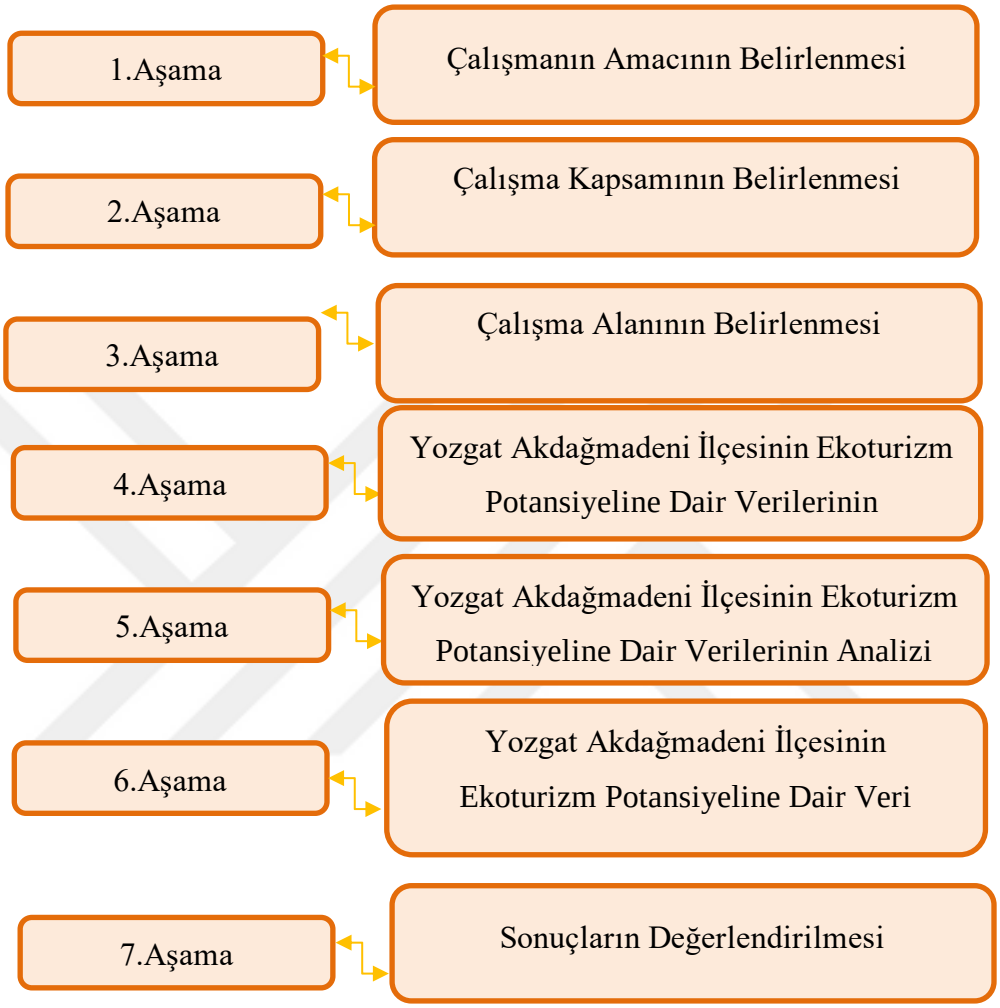
Denklem 3.2 Akdağmadeni Ekoturizm Algıları Hesaplaması

Niet üzerinde ektili olan faktörler tutum, sübjektif sosyal normlar, algılanan davranışsal kontrol olarak belirlenmiştir. Niyet davranışın öncülü olması nedeniyle araştırmada Planlanmış Davranış Teorisi kullanılacaktır (Ajzen, 1991). Buna ilave olarak Teknoloji Kabul Modeli de sisteme dahil edilerek "algılanan fayda, algılanan maliyet, algılanan kullanım kolaylığı, organizasyonel faktörler ve sosyal yenilikçilik" faktörlerinin planlı davranış teorisindeki faktörlere etkisi yol analizi aracılığı ile elde edilecektir. Araştırmada örneklem yeterliliği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerleri ve Barlett küresellik test sonuçları kullanılacaktır. Kaiser (1974) KMO testi için 0.50 değerinin alt sınır olması gerektiğini ve KMO≤0.50 olması durumunda veri kümesinin faktörleşmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir.

Örneklemin yeterliliği tespitinden sonra faktör analizi ile gerekli koşulları sağlamayan maddeler ölçeklerden çıkarılacaktır. Faktör analizi yapılırken Temel Bileşenler Analizi yöntemi ve uygun döndürme yöntemleri (varimax) kullanılacaktır. Elde edilen faktörlerin maddelerinin güvenirliği Cronbach alfa katsayıları ile ölçülecektir. Buna ilave olarak yapı geçerliliği, iç tutarlılık ve uyum iyiliği göstergeleri (Incremental Fit Index, Tucker-Lewis Index, Comparative Fit Index, Root Mean Square Error of Approximation, Standardized Root Mean Square Residual, Chi-square /Degrees of Freedom gibi kriterler) de hesaplanacaktır. Faktörlerin birleşim geçerliğini test etmek için Ortalama çıkarılan varyans (AVE>0.50), bileşik güvenirliği test etmek için (CR) katsayıları (CR>0.80) ve ayrışım geçerliliği için Heterotrait-monotrait (HTMT<0.90) kriteri kullanılacaktır (Hair, 2009;

Henseler vd., 2015). Sonuç olarak yerel halkın ekoturizmi tercih etme durumu ve sürdürme niyeti üzerinde etkisi olan faktörlerin katsayıları hesaplanmış olacaktır.

Çalışmanın yöntem akış şeması Şekil 3.2.'de verilmiştir.

Şekil 3.2. Çalışma Yöntem Akışı Şeması

4. BULGULAR

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Bu araştırmanın ana kütlesini Yozgat ili Akdağmadeni ilçesinde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Çalışmada, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla medeni durumu, eğitim durumu, yaş, istihdam durumu ve gelir düzeyi gibi değişkenler değerlendirilmiştir. Ankete katılan bireylerin yaş gruplarına, sosyo-ekonomik durumlarına ve eğitim düzeylerine ilişkin veriler analiz edilmiş, bu demografik özelliklerin ekoturizm farkındalığı ve algıları üzerindeki etkileri incelenmiştir.

4.2. Katılımcıların Cinsiyeti

Tablo 4.1, Yozgat Akdağmadeni ilçesinde yapılan ankete katılan bireylerin cinsiyet dağılımını göstermektedir. Verilere göre, ankete 383 kişi katılmıştır. Katılımcıların %52.48'i (201 kişi) erkek, %47.52'si (182 kişi) ise kadındır. Bu dağılım, cinsiyetler arasında dengeli bir katılım oranını yansıtmaktadır. Standart sapma değeri (0.50), cinsiyet değişkeninin dağılımında hafif bir değişkenlik olduğunu göstermektedir. Bu durum, erkek ve kadın katılımcılar arasında belirgin bir dengesizlik bulunmadığını, dolayısıyla verilerin homojen bir yapıya sahip olduğunu işaret etmektedir. Cinsiyet değişkeninin ekoturizm algısı, farkındalık düzeyi veya tutum gibi araştırma kapsamında değerlendirilen diğer değişkenler üzerindeki etkisinin daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi için bir temel oluşturmaktadır.

Tablo 4.1. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların cinsiyeti

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Erkek	201	52.48
Kadın	182	47.52
Standart Sapma		0.50

4.3. Katılımcıların Yaş Dağılımı

Tablo 4.2'te Yozgat Akdağmadeni İlçesi'nde ankete katılan bireylerin yaş dağılımı incelenmiştir. Katılımcılar yaş gruplarına ayrılmış ve her bir grubun frekans ve yüzdelik oranları hesaplanmıştır. Verilere göre en yüksek katılım, %26.89 oranıyla 25-34 yaş grubundan (103 kişi) gerçekleşmiştir. Bu yaş grubunu sırasıyla %24.54 oranıyla 35-44 yaş grubu (94 kişi) ve %20.37 oranıyla 18-24 yaş grubu (78 kişi) olarak gözlemlenmiştir. Katılımcıların en düşük oranı, %13.84 ile 55 yaş ve üstü grupta yer alırken, 45-54 yaş grubu

%14.36 oranıyla biraz daha yüksek bir katılım göstermiştir. Yaş dağılımdan Standart sapma değeri 1.31 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, yaş dağılımındaki değişkenliğin sınırlı düzeyde olduğunu ve katılımcıların yaş grupları arasında genel bir dengenin bulunduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular, araştırmanın demografik çeşitliliğini sağladığını ve farklı yaş gruplarını temsil ettiğini göstermektedir. Bu yaş dağılımı, ekoturizm farkındalığı ve algısının yaş değişkenine göre farklılıklarının analiz edilmesinde önemli bir temel oluşturmaktadır.

Tablo 4.2. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların yaş dağılımı

Yaş	**Frekans**	**Yüzde (%)**
18-24 yaş	78	20.37
25-34 yaş	103	26.89
35-44 yaş	94	24.54
45-54 yaş	55	14.36
55 yaş ve üstü	53	13.84
Standart Sapma		1.31

4.4. Katılımcıların Medeni Durumu

Tablo 4.3'te görüldüğü üzere Yozgat Akdağmadeni ilçesinde ankete katılan bireylerin medeni durum dağılımını göstermektedir. Verilere göre, katılımcıların %56.14'ü (215 kişi) evli, %43.86'sı (168 kişi) ise bekardır. Bu bulgu, katılımcıların medeni durumlarının birbirine yakın bir dağılım sergilediğini göstermektedir. Standart sapma değeri 0.50 olarak hesaplanmış olup, medeni durum değişkeninin dağılımında düşük bir varyasyon olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 4.3. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların medeni durumu

Medeni Durum	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Evli	215	56.14
Bekar	168	43.86
Standart Sapma		0.50

4.5. Katılımcıların Eğitim Durumu

Tablo 4.4'te, Yozgat Akdağmadeni ilçesinde ankete katılan bireylerin eğitim durum dağılımını incelenmiştir. Verilere göre, katılımcıların en yüksek değer %25.07 ile lise mezunlarından (96 kişi) oluşmaktadır. Lise mezunlarını sırasıyla %24,02 oranıyla lisans mezunları (92 kişi) ve %20.63 oranıyla ön lisans mezunları (79 kişi)'dır. Diğer eğitim durumu dağılımları ise; Okuryazar olmayan katılımcılar %3.66 oranında (14 kişi), okuryazar olanlar ise %4.44 oranında (17 kişi) gözlemlenmiştir. Eğitim düzeyinin dağılımındaki standart sapma değeri ise 1.75 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.4. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların eğitim durumu

Eğitim	Frekans	Yüzde (%)
Okuryazar Değil	14	3.66
Okuryazar	17	4.44
İlkokul	25	6.53
Ortaokul	27	7.05
Lise	96	25.07
Ön Lisans	79	20.63
Lisans	92	24.02
Lisansüstü	33	8.62
Standart Sapma		1.75

4.6. Katılımcıların Meslek Grupları

Tablo 4.5'te Yozgat Akdağmadeni ilçesinde ankete katılan bireylerin meslek gruplarına göre dağılımı çeşitlilik göstermektedir.

Tablo 4.5. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların meslek grubu

Meslek	Frekans	Yüzde (%)
Çiftçi	57	14.88
İşçi	51	13.32
Devlet Memuru	63	16.45
Emekli	18	4.70
Ev Hanımı	56	14.62
Öğrenci	67	17.49
Tüccar	6	1.57
Esnaf/Zanaatkar	28	7.31
İşsiz	24	6.27
Diğer	13	3.39
Standart Sapma		2.60

Katılımcıların %17.49'u (67 kişi) öğrenci olarak en yüksek katılım iken en düşük katılım oranı %1.57 ile (6 kişi) tüccarlar tarafından sağlanmıştır. Meslek grubu dağılımda %16.45'si (63 kişi) devlet memurları ve %14.88'i (57 kişi) çiftçi, %14.62'si (56 kişi) ev hanımıdır.

İşçiler ise %13.32 oranında (51 kişi), emekliler %4.70 oranında (18 kişi), esnaf/zanaatkarlar %7.31 oranında (28 kişi), işsizler %6.27 oranında (24 kişi) ve diğer meslek gruplarına (gündelik iş) mensup bireyler %3.39 oranında (13 kişi) katılım göstermiştir. Meslek gruplarının dağılımındaki standart sapma 2.60 olarak hesaplanmış ve bu durum, farklı meslek gruplarının dengeli bir şekilde temsil edildiğini göstermiştir. Bu veriler, meslek gruplarının demografik çeşitliliği ve katılımcıların mesleki durumlarının ekoturizm algısı ve farkındalık düzeyi üzerindeki etkilerinin incelenmesi için sağlam bir temel oluşturmaktadır.

4.7. Katılımcıların Gelir Durumu

Ankete katılan katılımcıların gelir durumu Tablo 4.6'da verilmiştir. Buna göre gelir dağılımında en yüksek tercih edilen grup %40.21'i (154 kişi) "42.506 TL ve üzeri" gelir grubudur. Ankete katılım sağlayan en düşük gelir oranı ise; geliri olmayan katılımcılar %1.31 (5 kişi) ve "0 - 17.002 TL" gelir grubuna mensup olanlar %2,87 (11 kişi) gözlemlenmiştir. Diğer gelir grupları ise; %35.25 (135 kişi) ile "17.003 - 25.503 TL" gelir aralığı, "25.504 - 34.004 TL" hem de "34.005 - 42.505 TL" grupları %10.18 oranıyla (39 kişi) eşit katılım göstermiştir. Bu sonuçlar, gelir düzeyinde geniş bir çeşitlilik olduğunu ve katılımcıların çoğunluğunun yüksek gelir grubunda yer aldığını göstermektedir.

Tablo 4.6. Yozgat Akdağmadeni'nde ankete katılan katılımcıların gelir durumu

Gelir	Frekans	Yüzde (%)
Geliri yok	5	1.31
0 - 17.002 TL	11	2.87
17.003 - 25.503 TL	135	35.25
25.504 - 34.004 TL	39	10.18
34.005 - 42.505 TL	39	10.18
42.506 TL ve üzeri	154	40.21
Standart Sapma		1.45

Çalışma, katılımcıların gelir düzeylerinin ekoturizm algısı ve farkındalık düzeyi üzerindeki etkilerinin incelenmesi için sağlam bir temel oluşturmaktadır. Erişken ve Yılmaz (2020) çalışmasında da benzer şekilde yüksek gelir gruplarının öne çıktığı gözlemlenmiştir. Bu çalışma, gelir grupları dağılımının önceki araştırmalarla uyumlu olduğunu göstermektedir.

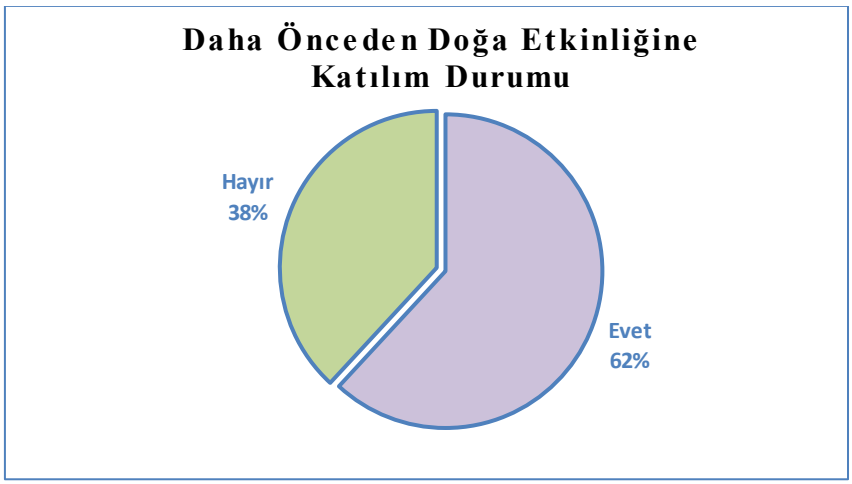
4.8. Daha Önceden Doğa Etkinliğine Katılım Durumu

Ankete katılan bireylere yöneltilen "Daha önceden doğa etkinliğine katıldınız mı?" sorusuna verilen yanıtların dağılımı Tablo 4.7'de gösterilmektedir. Katılımcıların %61.88'i (237 kişi) doğa etkinliklerine katıldıklarını belirtirken, %38.12'si (146 kişi) doğa etkinliklerine katılmadıklarını ifade etmiştir. Bu sonuç, ankete katılan bireylerin çoğunluğunun doğa etkinliklerine karşı ilgisinin olduğunu ve deneyim sahibi olduğunu göstermektedir. Katılımcıların yanıtlarının dağılımındaki standart sapma değeri 0.49 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.7. Daha önceden doğa etkinliğine katıldınız mı? sorusuna verilen yanıtlar

Doğa Etkinlik	Frekans	Yüzde (%)
Evet	237	61.88
Hayır	146	38.12
Standart Sapma		0.49

Bu düşük standart sapma, bireylerin doğa etkinliklerine katılım durumu açısından homojen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, doğa etkinliklerine katılımın ekoturizm farkındalığı üzerindeki etkilerini değerlendirmek için değerli bir temel sağlamaktadır. Doğa etkinliklerine katılmayan bireylerin oranının ise dikkate değer düzeyde olduğu ve bu grubun doğa etkinlikleri ile ilgili algı ve beklentilerinin de incelenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir (Şekil 6.1).

Şekil 4.1. Daha önceden doğa etkinliğine katılım durumu

4.9. Ekoturizme Yönelik Algı Değerlendirilmesi

Tablo 4.8'de ekoturizm kavramına ilişkin algılar incelenmiştir. Ankete katılan bireylerden birden fazla seçeneği işaretlemeleri istenmiş ve bu doğrultuda örnek hacmi toplam 383'ü

aşmıştır. Veriler SPSS 22.0 programında çoklu cevap veri seti aracılığıyla analiz edilmiş ve tercihler toplamı %100 olacak şekilde yeniden hesaplanmıştır.

Tablo 4.8'e göre, katılımcıların %26.9'u ekoturizmi "doğayı anlatan ve doğanın içinde zaman geçirme fırsatı veren turizm" olarak tanımlamıştır. Bu değer, doğa odaklı algıların ön planda olduğunu göstermektedir. Bunu, %19.7 ile "stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir" algısı izlemektedir. Ayrıca, %18.5'i "sportif faaliyetlerimi gerçekleştirebildiğim bir turizmdir" yanıtını verirken, %17.5'i "yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir" seçeneğini tercih etmiştir. Daha az tercih edilen algılar arasında %10.3 ile "doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizmdir" ve %7.1 ile "pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir" yer almıştır. Bu bulgular, ekoturizme ilişkin algının doğa ve spor odaklı olmasının yanı sıra yerel kalkınma ile ilişkilendirildiğini göstermektedir. Ancak "pahalı ve moda olan turizm" algısının düşük olması, ekoturizmin daha ulaşılabilir bir kavram olarak değerlendirildiğini işaret etmektedir.

Tablo 4.8. Ekoturizme yönelik algı değerlendirilmesi sonucu

Kategori	**Yüzde (%)**
Doğayı anlatan ve doğanın içinde zaman geçirme fırsatı veren turizmdir.	26.9%
Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir.	7.1%
Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir.	19.7%
Sportif faaliyetlerimi gerçekleştirebildiğim bir turizmdir.	18.5%
Yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir.	17.5%
Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizmdir.	10.3%

*N sayısı örnek hacmini geçmektedir.

4.10. Akdağmadeni'nin Ekoturizm Açısından Eksiklikleri

Tablo 4.9'da görüldüğü üzere, Akdağmadeni ilçesindeki ekoturizm faaliyetlerine yönelik eksiklikler en yüksek (%28.13) ve en düşük (%9.29) oranlara sahiptir. Bölgedeki öncelikli sorunların ve daha az önem verilen alanların tespit edilmesini sağlamaktadır. En Yüksek Değer (%28.13): Yerel yönetimlerin politika oluşturmaması almıştır. En yüksek orana sahip bu eksiklik, yerel yönetimlerin ekoturizm faaliyetlerini destekleyecek stratejik politikalar geliştirmediğini göstermektedir. Bu durum, ekoturizmin sürdürülebilirliğini ve gelişimini büyük ölçüde engellemektedir. Yerel yönetimlerin liderliği ve katkısı, altyapının

geliştirilmesi, farkındalık kampanyalarının düzenlenmesi ve bölgeye yönelik turizm projelerinin teşvik edilmesi için kritik öneme sahiptir. En Düşük Değer (%9.29): Ekoturistik potansiyelin yetersiz görülmesidir. Bölgedeki doğal ve kültürel kaynakların algılanışı ile ilişkilidir. Bu oran, potansiyelin fark edilmediğini veya mevcut olanakların etkin bir şekilde tanıtılmadığını göstermektedir. Bu algıyı değiştirmek için bölgenin doğal ve kültürel zenginliklerinin ön plana çıkarıldığı tanıtım ve markalaşma çalışmalarına ihtiyaç vardır.Yerel halka yeterince tanıtım yapılmaması % 20.83 iken Halkın ekoturizm konusunda bilinçsiz/duyarsız oluşu %23.90 oranında tercih edilmiştir.

Tablo 4.9. Ekoturizm açısından eksikliklere ait görüş

Kategori	Yüzde (%)
Yerel yönetimlerin bu konuda politika oluşturmaması	28.13%
Yerel halka yeterince tanıtım yapılmaması	20.83%
Halkın ekoturizm konusunda bilinçsiz/duyarsız oluşu	23.90%
Yeterli yön ve levhaların olmaması	17.85%
Akdağmadeni'nde yeterli ekoturistik potansiyelinin olmaması	9.29%

*N sayısı örnek hacmini geçmektedir.

4.11. Yapılan Ekoturizm Faaliyeti

Tablo 4.10'da, Akdağmadeni ilçesinde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri incelenmiştir. Bu veriler, bölgedeki ekoturizm tercihlerinin çeşitliliğini ve yoğunluğunu değerlendirmek için önemlidir.

En çok tercih edilen faaliyetler şunlardır: Trekking (doğa yürüyüşü) (%12.98): Trekking, bölgedeki doğal güzelliklerden yararlanarak doğa ile bütünleşme fırsatı sunan bir faaliyet olarak ön plana çıkmaktadır. Akdağmadeni'nin doğal parkurları ve yürüyüş yollarının ziyaretçiler tarafından ilgi gördüğünü göstermektedir. Bisiklet Turizmi (%10.73): Bisiklet turizmi, çevre dostu bir alternatif olarak tercih edilmekte ve bölgenin geniş bisiklet rotalarına sahip olabileceğini işaret etmektedir. Bu alanda yapılacak altyapı çalışmaları, turizmi daha da artırabilir. Kültür Turizmi (%10.01): Bölgenin kültürel zenginliklerinin keşfedilmesi, turistler için önemli bir motivasyon kaynağıdır. Tarihi ve kültürel unsurların tanıtımına yönelik projelerle desteklenmelidir.

Tablo 4.10. Yapılan ekoturizm faaliyetinin yüzdesi (%)

Tercih	Yüzde
Trekking (doğa yürüyüşü)	12.98%
Kuş Gözlemciliği	4.25%
Yayla Turizmi	8.17%
Tarım ve Çiftlik turizmi	3.04%
Tercih	Yüzde
Atlı Doğa Yürüyüşü	5.89%
Dağcılık	9.21%
Yamaç Paraşütü	0.60%
Yaban Hayatı Gözleme	4.00%
Foto Safari	2.84%
Av Turizmi	9.89%
Botanik Turizmi	4.93%
Kamp ve Karavan Turizmi	3.88%
Akarsu Turizmi	0.36%
Kültür Turizmi	10.01%
Su Altı Dalış Turizmi	0.16%
Sportif Olta Balıkçılığı	0.12%
Bisiklet Turizmi	10.73%
İnanç/Dini Turizm	7.65%
Mağara Turizmi	1.28%

Az tercih edilen ekoturizm faaliyetleri ise şunlardır:Su Altı Dalış Turizmi (%0.16): Bu faaliyet, bölgedeki su kaynaklarının sınırlı olması nedeniyle çok düşük bir orana sahiptir. Akarsu turizmi (%0.36) ve sportif olta balıkçılığı (%0.12) da benzer şekilde düşük oranlarla temsil edilmektedir. Yamaç Paraşütü (%0.60): Bölgenin coğrafi yapısının bu tür faaliyetler için yeterince elverişli olmadığı düşünülebilir. Ancak tanıtım ve uygun alanların belirlenmesi ile bu oran artırılabilir.

Orta düzeyde tercih edilen ekoturizm faaliyetler ise şunlardır: Dağcılık (%9.21) ve Av Turizmi (%9.89): Bu faaliyetler, bölgedeki doğal alanların aktif bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. Bu oranlar, bölgenin bu tür etkinliklere uygun potansiyele sahip olduğuna işaret etmektedir. Yayla Turizmi (%8.17): Bu oran, bölgedeki yaylaların turistik cazibesinin arttırılması gerektiğini düşündürmektedir.

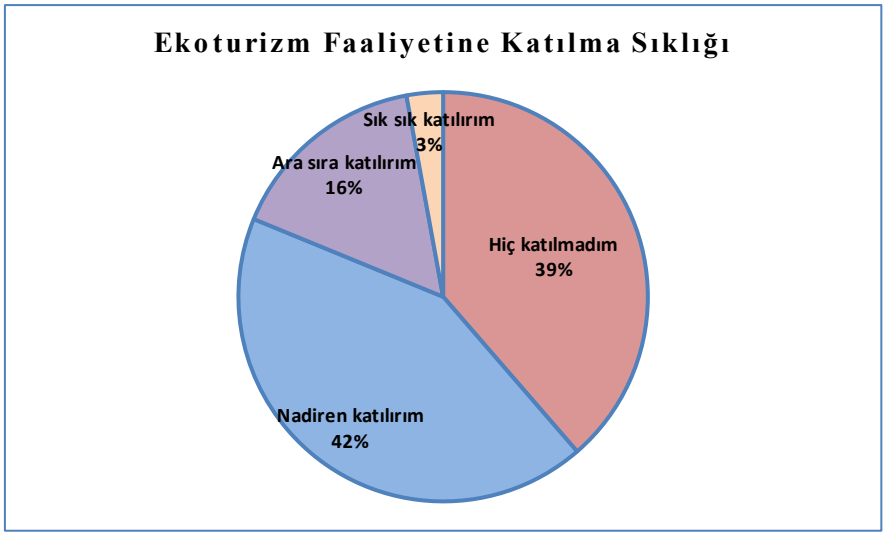
4.12. Ekoturizm Faaliyetine Katılma Sıklığı

Ankete katılan bireylerin doğa etkinliklerine katılım durumlarına ilişkin bulgular, Tablo 4.11'de verilmiştir. Katılım durumlarının dağılımına bakıldığında, en yüksek değer %42,56 (163 kişi) ile "Nadiren katılırım" yanıtını verenler oluşturmaktadır. Bunu %38,64 (148 kişi) ile "Hiç katılmadım" yanıtı izlemektedir. "Ara sıra katılırım" diyenlerin oranı %15,93 (61 kişi) iken, "Sık sık katılırım" yanıtını veren katılımcılar %2,87 (11 kişi) ile en düşük orana sahiptir.

Tablo 4.11. Ekoturizm faaliyetine katılma sıklığı

Katılım durumu	**Frekans**	**Yüzde (%)**
Hiç katılmadım	148	38.64
Nadiren katılırım	163	42.56
Ara sıra katılırım	61	15.93
Sık sık katılırım	11	2.87
Standart Sapma		0.80

Elde edilen verilere göre, ankete katılan bireylerin çoğunluğunun doğa etkinliklerine ya çok az katıldığını ya da hiç katılmadığını göstermektedir. Katılım durumlarının dağılımındaki standart sapma değeri 0.80 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgular, bireylerin doğa etkinliklerine yönelik ilgilerinin artırılması için teşvik edici politikaların ve bilinçlendirme çalışmalarının gerekliliğini vurgulamaktadır. Özellikle "Hiç katılmadım" ve "Nadiren katılırım" gruplarına yönelik farkındalık çalışmalarının etkili olabileceği değerlendirilmektedir.

Şekil 4.2. Ekoturizm faaliyetine katılma sıklığı

4.13. Akdağmadeni'nin Ekoturizm Bakımından Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Tablo 4.12'de görüldüğü üzere Akdağmadeni'nin ekoturizm etkinlikleri bakımından en yüksek uygunluk ortalamasına sahip etkinlikler sırasıyla 'Doğa yürüyüşü (trekking)' (Ortalama: 4.75, Standart Sapma: 0.72), 'Yerel mimari yapıları ziyaret etme ve inceleme' (Ortalama: 4.54, Standart Sapma: 0.81), ve 'Kent kimliğine ait simge ve değerleri ziyaret' (Ortalama: 4.51, Standart Sapma: 0.80) olarak belirlenmiştir. Bu etkinlikler, katılımcılar tarafından yüksek düzeyde uygun bulunmuş ve standart sapma değerleri, değerlendirmelerdeki kararlılığı göstermektedir. Diğer yandan, en düşük uygunluk ortalamasına sahip etkinlikler sırasıyla 'Yamaç Paraşütü' (Ortalama: 2.11, Standart Sapma: 1.25), 'Hava sporları yapma' (Ortalama: 2.14, Standart Sapma: 1.30), ve 'Olta balıkçılığı' (Ortalama: 2.77, Standart Sapma: 0.99) olarak belirlenmiştir. Bu etkinliklerin düşük ortalamaları, bölgenin bu tür etkinlikler için yeterince uygun bulunmadığını veya katılımcıların bu etkinliklere daha az ilgi gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.12. Akdağmadeni'nin ekoturizm etkinliği bakımından uygunluğu

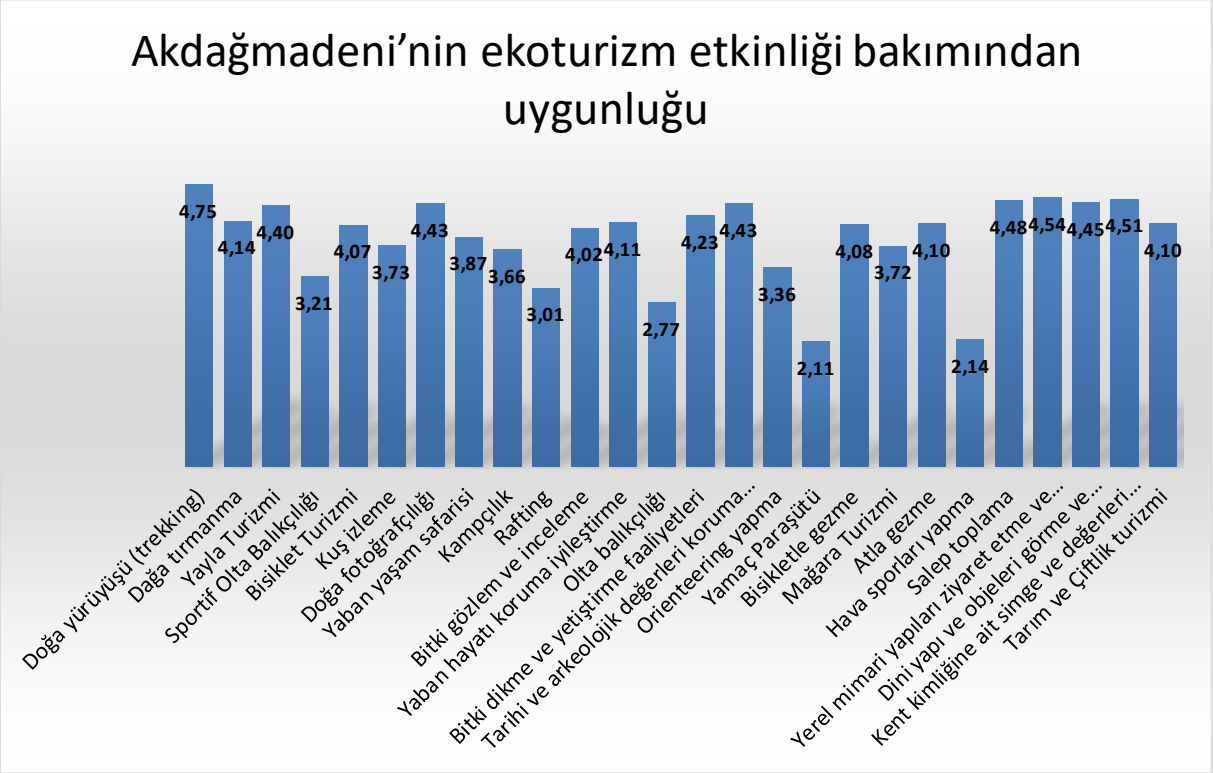
Etkinlik adı	Ortalama	Standart Sapma
Doğa yürüyüşü (trekking)	4.75	0.72
Dağa tırmanma	4.14	0.90
Yayla Turizmi	4.40	0.79
Sportif Olta Balıkçılığı	3.21	1.13
Bisiklet Turizmi	4.07	0.87

Tablo 4.12. (Devam) Akdağmadeni'nin ekoturizm etkinliği bakımından uygunluğu

Kuş izleme	3.73	1.04
Doğa fotoğrafçılığı	4.43	0.83
Yaban yaşam safarisi	3.87	1.03
Kampçılık	3.66	1.09
Rafting	3.01	1.15
Bitki gözlem ve inceleme	4.02	0.95
Yaban hayatı koruma iyileştirme	4.11	0.98
Olta balıkçılığı	2.77	0.99
Bitki dikme ve yetiştirme faaliyetleri	4.23	0.90
Tarihi ve arkeolojik değerleri koruma ve geliştirme	4.43	0.83
Orienteering yapma	3.36	1.08
Yamaç Paraşütü	2.11	1.25
Bisikletle gezme	4.08	0.89
Mağara Turizmi	3.72	1.08
Atla gezme	4.10	1.12
Hava sporları yapma	2.14	1.30
Salep toplama	4.48	0.80
Yerel mimari yapıları ziyaret etme ve inceleme	4.54	0.81
Dini yapı ve objeleri görme ve inceleme	4.45	0.83
Kent kimliğine ait simge ve değerleri ziyaret	4.51	0.80
Tarım ve Çiftlik turizmi	4.10	0.95

Yapılan değerlendirmelere göre, Akdağmadeni ilçesi ekoturizm etkinlikleri açısından farklı uygunluk düzeyleri sergilemektedir. Çalışmada yer alan etkinliklerin ortalama ve standart sapma değerleri incelendiğinde, bölgenin doğa temelli etkinlikler için oldukça uygun olduğu

görülmektedir. Bununla birlikte, bazı etkinlikler için düşük uygunluk düzeyleri elde edilmiştir.

Şekil 4.3. Akdağmadeni'nin ekoturizm etkinliği bakımından uygunluğu

4.14. Akdağmadeni Kültür Turizmi ve Ekoturizm Kimlik Değerleri

Yapılan değerlendirmede, Akdağmadeni yöresinin kültür turizmi ve ekoturizm kimlik değerleri açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Değerlendirme kimlik değeri ve peyzaj değeri olarak iki ana başlık altında incelenmiştir.

4.14.1. Kimlik Değerleri

Kimlik değerleri açısından en yüksek ortalama Muşali Behramşah Kalesi tercihinde belirlenmiştir (Ortalama: 4.81, Standart Sapma: 0.60). Bu sonuç, yapının tarihi ve kültürel öneminin katılımcılar tarafından yüksek düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, Akdağmadeni Salebi (4.71, 0.63) ve İstanbulluoğlu Mahallesi Cami (4.69, 0.67), kimlik değerleri açısından yüksek uygunluk sergilemiştir. Bununla birlikte, Rıfat Koç Konağı (Ortalama: 2.93, Standart Sapma: 1.39) en düşük uygunluk puanına sahiptir. Bu sonuç, yapının yeterince tanınmadığını veya ilgi çekici bulunmadığını gösterebilir. Ancak standart sapma değerinin yüksekliği, katılımcılar arasında bu konuda farklı görüşler olduğunu ortaya koymaktadır.

4.14.2. Peyzaj Değerleri

Peyzaj değerleri açısından en yüksek ortalama, Kadıpınarı Tabiat Parkı (Ortalama: 4.85, Standart Sapma: 0.56) gözlemlenmiştir. Katılımcılar tarafından doğal güzellikleri açısından peyzaj değeri en yüksek yer olarak değerlendirilmiştir. Bunu Göndelen Vadisi (4.79, 0.61) ve Çerçialanı Köyü Göleti (4.75, 0.62)'tir. Bu sonuçlar, bölgenin doğal peyzaj açısından yüksek bir çekim merkezi olduğunu göstermektedir. Daha düşük uygunluk gösteren peyzaj değerleri arasında, Küçük Kefenli Yaylası (Ortalama: 3.95, Standart Sapma: 0.98) dikkat çekmektedir. Bu durum, yaylanın gelişim ve tanıtım açısından yeterli düzeye ulaşmamış olabileceğini işaret etmektedir.

Tablo 4.13. Akdağmadeni yöresinin kültür turizmi ve ekoturizm kimlik değerleri açısından önemlilik düzeyleri

KİMLİK DEĞERİ	Ortalama	Standart Sapma
Muşali Behramşah Kalesi	4.81	0.60
Eski Kilise	4.51	0.65
Akdağmadeni Salebi	4.71	0.63
Göbelek Mantarı (Kuzu Göbeği)	4.55	0.69
PTT Eski Binası	4.57	0.68
Askerlik Şubesi Eski Binası	4.60	0.72
Eski Cezaevi Binası	4.58	0.70
Halk Eğitim Merkezi Eski Binası	4.61	0.69
Endüstri Meslek Lisesi Eski Binası	4.59	0.72
Ziraat Bankası Eski Binası	4.63	0.71
Hami Tüzün Dükkanları	4.31	0.79
Eski Lise Binası (Redif Kışlası)	4.30	0.88
Rıfat Koç Konağı	2.93	1.39
İstanbulluoğlu Mahallesi Cami	4.69	0.67
PEYZAJ DEĞERİ		
Kadıpınarı Tabiat Parkı	4.85	0.56
Akdağmadeni Sarı Çam Ormanları	4.64	0.66
Göndelen Vadisi	4.79	0.61
Çerçialanı Köyü Göleti	4.75	0.62

Tablo 4.13. (Devam) Akdağmadeni yöresinin kültür turizmi ve ekoturizm kimlik değerleri açısından önemlilik düzeyleri

At Oluğu Çeşmesi	4.32	0.75
Nalbant Yaylası	4.65	0.65
Küçük Kefenli Yaylası	3.95	0.98
Hisarbey Yaylası	4.56	0.70

4.14.3. Ekoturizme Yönelik Tutumların Değerlendirilmesi

Ekoturizme yönelik tutumların değerlendirilmesine ilişkin yapılan %'5li Likert değerlendirmede en yüksek ortalama 'Ekoturizm yerel halk için yeni iş fırsatları doğurur' (Ortalama: 4.82, Standart Sapma: 0.63) ifadesinde görülmüştür. Bu, ekoturizmin ekonomik faydalarına olan inancın yüksek olduğunu göstermektedir. 'Ekoturizm turistler ile bölge halkının kaynaşmasını sağlar' (Ortalama: 4.59) ve 'Ekoturizm farklı kültürlerin tanınmasında bir köprü görevi üstlenir' ('rtalama: 4.57) ifadel'ri de yüksek ortalama olarak gözlemlenmiştir. Düşük ortalama puanı ile dikkat çeken 'Yerel yönetimler ekoturizmin gelişmesi ve tanıtılması için önemli çalışmalar yapmaktadır' (Ortalama: 3.54, Standart Sapma: 1.39) ifadesidir, yerel yönetimlerin ekoturizmi geliştirme konusundaki çalışmalarının yeterli bulunmadığını göstermektedir. Standart sapma değeri yüksek olduğu için bu konuda katılımcılar arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır.

Tablo 4.14. Ekoturizme yönelik tutumların oratalama ve standart sapma değerlendirilmesi

Değer	**Ortalama**	**Standart Sapma**
1 Ekoturizm yerel halk için yeni iş fırsatları doğurur	4.82	0.63
2 Ekoturizmin gelişmesi yörenin ekonomik durumunu iyileştirebilir.	4.27	0.64
3 Ekoturizm sayesinde yerel halkın alım gücü ve yaşam kalitesi artar	4.45	0.79
4 Ekoturizm uygulandığı bölgenin tanıtılmasını ve gelişmesini sağlar.	4.52	0.68
5 Ekoturizm kırsal bölgelerin kentleşme olgusunu hızlandırır.	4.39	0.80
6 Ekoturizm farklı kültürlerin tanıtılmasına katkı sağlar.	4.52	0.71
7 Ekoturizm doğa ve çevrenin korunmasına yardımcı olur.	4.51	0.79
8 Ekoturizm bölgede var olan ticari faaliyetlerin gelişmesine katkı sağlar.	4.55	0.67
9 Ekoturizm tarihi ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlar.	4.51	0.75

Tablo 4.14. (Devam) Ekoturizme yönelik tutumların oratalama ve standart sapma değerlendirilmesi

10 Ekoturizm farklı kültürlerin tanınmasında bir köprü görevi üstlenir.	4.57	0.68
11 Ekoturizm turistler ile bölge halkının kaynaşmasını sağlar	4.59	0.68
12 Bölgenin Ekoturizm açısından tanıtılması yeterlidir.	4.08	0.90
13 Yerel yönetimler ekoturizmin gelişmesi ve tanıtılması için önemli çalışmalar yapmaktadır	3.54	1.39

4.14.4. Sosyodemografik Sorular ile Ekoturizm Tutumları Arasındaki İlişki

Elde edilen verilerde (Eğitim Durumu, Gelir Seviyesi, Meslek) ile Likert ölçekli tutumlar değerlendirilmiştir.

4.14.5. Medeni Durum ve Doğa Etkinliği Arasındaki İlişki

Medeni durumun bireylerin doğada etkinlik yapma davranışları üzerinde etkili olup olmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır. İki kategorik değişkenin (medeni durum ve doğada etkinlik yapma durumu) bağımsız olup olmadığı Ki-Kare testi ile analiz edilmiştir. Ki kare Değeri (10.858), gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkın önemli olduğunu göstermektedir. p-Değeri (0.001), $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinden küçük olduğu için, medeni durum ile doğada etkinlik yapma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgu, medeni durumun bireylerin doğada etkinlik yapma davranışını etkileyebileceğini göstermektedir. Gözlenen değerler, doğada etkinlik yapma davranışının medeni duruma göre değiştiğini göstermektedir. Medeni durum "Evli" olan bireylerin doğada etkinlik yapma oranı (117), bağımsızlık varsayımı altındaki beklenen değerden (133.04) daha düşüktür. Medeni durum "Bekar" olan bireylerin doğada etkinlik yapmama oranı (48), bağımsızlık varsayımı altındaki beklenen değerden (64.04) daha azdır. Bu durum, iki değişken arasında bağımsızlık varsayımının geçerli olmadığını işaret etmektedir. Sonuç olarak, medeni durum ile doğada etkinlik yapma arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, bu durumun bireylerin davranışlarını etkileyebileceği gösterilmiştir.

4.14.6. Ekoturizm Algıları ile Ekoturizm Tutumları

Faktör analizi ile kültürel ve peyzaj değerlerinin gruplandırılması ve bunların tutumlarla ilişkisi incelenmiştir.

Tablo 4.15. KMO ve Bartlett's testi

KMO ve Bartlett's Analizi		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,953
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	5838,117
	df	231
	Sig.	,000

Faktör analizinin uygunluğunu test etmek için kullanılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,953 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, örneklem yeterliliğinin çok yüksek olduğunu göstermektedir ve faktör analizi için verinin uygun olduğunu desteklemektedir. Bartlett'in küresellik testi sonucu yaklaşık ki-kare (χ^2) değeri 5838,117 olarak bulunmuş ve anlamlılık seviyesi ($p < 0,05$) 0,000 olarak elde edilmiştir. Bu sonuç, değişkenler arasında yeterli ilişkinin bulunduğunu ve faktör analizinin yapılabilir olduğunu göstermektedir (Tablo 4.15)

Özdeğer istatistiklerine göre başlangıçtaki toplam varyansın %49,554'ü birinci faktör tarafından açıklanırken, döndürme sonrası birinci faktör %25,928, ikinci faktör %24,155 ve üçüncü faktör %15,966 oranında varyans açıklamaktadır. Toplamda üç faktör, değişkenlerin %66,049'unu açıklamaktadır. Bu oran, faktör analizinin güçlü bir yapı ortaya koyduğunu göstermektedir (Tablo 6.15).

Tablo 4.16. Özdeğer istatistiğine bağlı faktör sayısı ve açıklanan toplam varyans

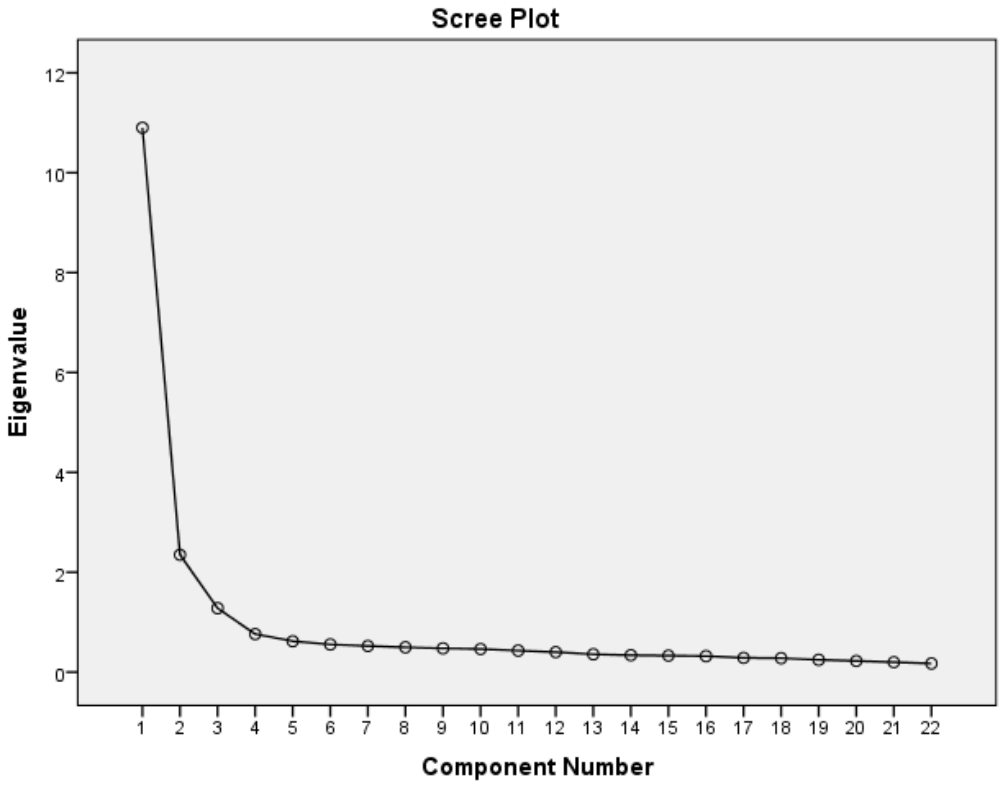
	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared Loadings		
Katagori	Toplam	Varyans Yüzdesi (%)	Kümülatif %	Toplam	Varyans Yüzdesi (%)	Kümülatif %
1	10,902	49,554	49,554	5,704	25,928	25,928
2	2,349	10,679	60,233	5,314	24,155	50,083
3	1,280	5,817	66,049	3,513	15,966	66,049
4	…	…	…			
5	…	…	…			
22	,172	,781	100,000			

Faktör yükleri incelendiğinde, değişkenlerin üç faktör altında toplandığı görülmektedir:

1. **Kimlik Değeri** faktörü: Bu faktör, s9, s8, s7, s10, s6, s5, s1 ve s14 değişkenleri ile temsil edilmiştir. Faktör yükleri 0,720 ile 0,823 arasında değişmektedir.

2. **Peyzaj Değeri** faktörü: sc8, sc6, sc2, sc11, sc10, sc9, sc4, sc1 ve sc5 değişkenleri bu faktör altında toplanmıştır. Faktör yükleri 0,648 ile 0,743 arasında değişmektedir.

3. **Eko-Turizm Tutumu** faktörü: s20, s18, s16, s17 ve s22 değişkenleri bu faktör altında gruplanmıştır. Faktör yükleri 0,699 ile 0,760 arasında değişmektedir.

Şekil 4.4. Faktör analizi çizgi grafiği

Faktör analizi Varimax döndürme yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup, dönüşüm 6 iterasyon sonunda konverge etmiştir. Faktör yüklerinin yüksek olması, değişkenlerin ilgili faktörlerle güçlü ilişkiler kurduğunu göstermektedir. Bu analiz sonucunda, üç temel faktör belirlenmiştir: Kimlik Değeri, Peyzaj Değeri ve Eko-Turizm Tutumu. Bu faktörlerin toplam varyansın %66,049'unu açıklaması, modelin geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular, çalışma kapsamında belirlenen değişkenlerin belirli temalar altında anlamlı şekilde kümelendiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.17. Döndürülmüş faktör matrisi

Rotated Component Matrix[a]				
Değişken		Component		
		1	2	3
KİMLİK	Endüstri Meslek Lisesi Eski Binası	,823		
	Halk Eğitim Merkezi Eski Binası	,796		
	Eski Cezaevi Binası	,783		
	Ziraat Bankası Eski Binası	,771		
	Askerlik Şubesi Eski Binası	,766		
	PTT Eski Binası	,759		
	Muşali Behramşah Kalesi	,731		
	İstanbulluoğlu Mahallesi Cami	,720		
PEYZAJ DEĞERİ	Ekoturizm bölgede var olan ticari faaliyetlerin gelişmesine katkı sağlar.		,743	
	Ekoturizm farklı kültürlerin tanıtılmasına katkı sağlar.		,737	
	Ekoturizmin gelişmesi yörenin ekonomik durumunu iyileştirebilir.		,735	
	Ekoturizm turistler ile bölge halkının kaynaşmasını sağlar		,734	
	Ekoturizm farklı kültürlerin tanınmasında bir köprü görevi üstlenir.		,715	
	Ekoturizm tarihi ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlar.		,715	

Tablo 4.17. (Devam) Döndürülmüş faktör matrisi

	Ekoturizm uygulandığı bölgenin tanıtılmasını ve gelişmesini sağlar.		,696	
	Ekoturizm yerel halk için yeni iş fırsatları doğurur		,651	
	Ekoturizm kırsal bölgelerin kentleşme olgusunu hızlandırır.		,648	
EKO - TUR	Nalbant Yaylası			,760
	Çerçialanı Köyü Göleti			,724
	Akdağmadeni Sarı Çam Ormanları			,717
	Göndelen Vadisi			,716
	Hisarbey Yaylası			,699
	Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.			
	a. Rotation converged in 6 iterations.			

Tez çalışmasında Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis - PCA) sonucunda, Varimax rotasyonu uygulanarak üç temel faktör belirlenmiştir. Bu faktörler, çalışmada incelenen değişkenler arasındaki benzerlikleri temsil etmektedir. Kimlik Değeri (Bileşen 1) incelendiğinde bölgedeki tarihi ve kültürel öneme sahip yapılar ile yüksek faktör yüklerine sahiptir. Tablo 4.17'de görüldüğü üzere; Endüstri Meslek Lisesi Eski Binası (0.823), Halk Eğitim Merkezi Eski Binası (0.796), Eski Cezaevi Binası (0.783), Ziraat Bankası Eski Binası (0.771), Askerlik Şubesi Eski Binası (0.766), PTT Eski Binası (0.759), Muşali Behramşah Kalesi (0.731), İstanbulluoğlu Mahallesi Cami (0.720) olarak elde edilmiştir.

Bu değişkenlerin yüksek yük değerleri ile tek bir faktörde toplanması, bölgenin kültürel ve mimari mirasının kimlik değeri açısından önemli bir yapı taşı olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, bu yapıların birlikte algılanarak bölgenin tarihi dokusunu şekillendirdiğini ortaya koymaktadır.

Bir diğer bileşen Peyzaj Değeri (Bileşen 2)'dir. Ekoturizmin bölgeye sağladığı ekonomik, sosyal ve çevresel katkılar ile ilişkilidir. Faktör yükleri Tablo 4.17'de görüldüğü üzere; Ekoturizm bölgede var olan ticari faaliyetlerin gelişmesine katkı sağlar (0.743), Ekoturizm farklı kültürlerin tanıtılmasına katkı sağlar (0.737), Ekoturizmin gelişmesi yörenin ekonomik durumunu iyileştirebilir (0.735), Ekoturizm turistler ile bölge halkının kaynaşmasını sağlar (0.734), Ekoturizm farklı kültürlerin tanınmasında bir köprü görevi üstlenir (0.715), Ekoturizm tarihi ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlar (0.715), Ekoturizm uygulandığı bölgenin tanıtılmasını ve gelişmesini sağlar (0.696), Ekoturizm yerel halk için yeni iş fırsatları doğurur (0.651), Ekoturizm kırsal bölgelerin kentleşme olgusunu hızlandırır (0.648) olarak elde edilmiştir.

Bu faktör, ekoturizmin sadece ekonomik bir kazanç kapısı değil, aynı zamanda bölgenin tanıtımına, kültürel etkileşime ve tarihi mirasın korunmasına önemli katkılar sunduğunu göstermektedir. Yüksek yük değerleri, ekoturizmin çok boyutlu etkilerini ve sürdürülebilir kalkınmaya olan potansiyel etkilerini ortaya koymaktadır.

Üçüncü bileşen,I se ekoturizm tutumu, bölgedeki doğal alanların ekoturizm açısından çekiciliğini temsil etmektedir. Aşağıdaki değişkenler Tablo 4.17'de görüldüğü üzere Nalbant Yaylası (0.760), Çerçialanı Köyü Göleti (0.724), Akdağmadeni Sarı Çam Ormanları (0.717), Göndelen Vadisi (0.716), Hisarbey Yaylası (0.699) olarak elde edilmiştir.

Bu faktör, bölgedeki doğal destinasyonların benzer algılandığını ve ekoturizm potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Bu alanlar, doğa turizmi açısından önemli yerler olarak öne çıkmakta ve ekoturizmin gelişiminde stratejik rol oynayabilecek noktalar olarak değerlendirilmektedir.

Elde edilen veriler, tez çalışmasının alanının kimliği ve ekoturizm potansiyelinin üç ana boyutta değerlendirilebileceğini göstermektedir:

Tarihi ve kültürel mirasın kimlik değeri (Kimlik Değeri)

Ekoturizmin sosyo-ekonomik ve çevresel katkıları (Peyzaj Değeri)

Bölgenin ekoturizm algısı ve doğal destinasyonları (Ekoturizm Tutumu)

Bu bulgular, bölgenin sürdürülebilir turizm politikalarının geliştirilmesi ve doğal/tarihi değerlerin korunması için önemli olduğu ortaya çıkmıştır. . Çalışmanın çıktıları, ekoturizm planlamasında kültürel mirasın korunmasını, doğal alanların sürdürülebilir kullanımını ve ekonomik kalkınmayı destekleyen bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini göstermektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekoturizm, doğal alanların korunmasını teşvik ederken, yerel ekonomiye katkı sağlayan ve sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen bir turizm türüdür. Yozgat ili Akdağmadeni ilçesinde gerçekleştirilen bu araştırma, bölgenin ekoturizm potansiyelini değerlendirerek, mevcut eksiklikleri belirlemeyi ve geliştirilebilir yönlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda, bölgenin ekoturizm kapasitesinin artırılması için öneriler sunulacaktır.

5.1. Demografik Özellikler ve Ekoturizm Algısı

Araştırmaya katılan bireylerin demografik özellikleri değerlendirildiğinde, bölgenin ekoturizm açısından önemli bir hedef kitleye sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların %52,48'inin erkek ve %47,52'sinin kadın olduğu belirlenmiştir. Bu dağılım, ekoturizm faaliyetlerinin her iki cinsiyet tarafından da ilgi gördüğünü göstermektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde, 25-34 yaş grubunun en yüksek katılım oranına sahip olduğu görülmektedir (%26,89). Bu yaş grubunun ekoturizme yönelik farkındalık ve ilgisinin yüksek olduğu düşünülebilir. Ancak, 55 yaş ve üstü grubun oranının (%13,84) düşük olması, ekoturizm faaliyetlerinin her yaş grubuna hitap edecek şekilde çeşitlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

5.2. Ekoturizm Faaliyetleri ve Tercih Edilen Etkinlikler

Anket sonuçları, doğa yürüyüşü (trekking), bisiklet turizmi ve kültür turizminin en çok tercih edilen ekoturizm faaliyetleri olduğunu göstermektedir. Trekking (%12,98) ve bisiklet turizmi (%10,73) gibi doğa temelli aktiviteler, bölgenin doğal yapısına uygun olduğu için öne çıkmaktadır. Öte yandan, yamaç paraşütü (%0,60), su altı dalışı (%0,16) ve sportif olta balıkçılığı (%0,12) gibi aktivitelerin düşük oranlara sahip olması, bölgenin bu tür etkinlikler için yeterli altyapıya sahip olmadığını göstermektedir. Bu durum, bölgenin ekoturizm çeşitliliğinin artırılması için belirli altyapı yatırımlarının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

5.3. Ekoturizm Algısı ve Yerel Kalkınma Üzerindeki Etkisi

Katılımcıların %26,9'u ekoturizmi "doğayı anlatan ve doğanın içinde zaman geçirme fırsatı veren turizm" olarak tanımlamaktadır. Bunun yanı sıra, %19,7'si ekoturizmi "stresten kaçış ve rahatlama sağlayan bir turizm" olarak görmektedir. Bu veriler, bölge halkının ekoturizmi büyük ölçüde doğayla iç içe olma ve rahatlama odaklı bir kavram olarak algıladığını göstermektedir.

Ayrıca, ekoturizmin yerel kalkınmaya katkısı konusunda yüksek bir farkındalık olduğu görülmektedir. Katılımcıların %17,5'i ekoturizmi "yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizm" olarak tanımlarken, ekoturizmin yerel halk için yeni iş fırsatları doğurduğu ifadesi (Ortalama: 4.82) en yüksek ortalamaya sahiptir.

Akdağmadeni ilçesi, doğal ve kültürel kaynaklarıyla önemli bir ekoturizm destinasyonu olma potansiyeline sahiptir. Ancak, bu potansiyelin etkin bir şekilde değerlendirilmesi için yerel yönetimlerin destekleyici politikalar oluşturması, toplumun ekoturizm konusunda bilinçlendirilmesi, faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve altyapının geliştirilmesi gerekmektedir. Sürdürülebilir turizm anlayışına uygun olarak yürütülecek stratejik planlama çalışmaları, hem bölgenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlayacak hem de doğal ve kültürel mirasın korunmasına yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda, Akdağmadeni ilçesinin ekoturizm potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için önerilen stratejilerin titizlikle uygulanması büyük önem arz etmektedir. Akdağmadeni ilçesi, doğal ve kültürel zenginlikleriyle önemli bir ekoturizm potansiyeline sahiptir. Ancak, mevcut eksikliklerin giderilmesi için kapsamlı bir stratejik plan gerekmektedir. Yerel yönetimlerin destekleyici politikalar üretmesi, toplumun bilinçlendirilmesi ve altyapı çalışmalarına ağırlık verilmesiyle bölgenin ekoturizm destinasyonu olarak ön plana çıkabilmektedir. Bölgenin ekoturizm açısından sürdürülebilir gelişimi, hem yerel ekonomik kalkınmayı teşvik edecek hem de doğal ve kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunacaktır. Bu bağlamda, Akdağmadeni için uzun vadeli bir ekoturizm vizyonu oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

5.4. Öneriler

Akdağmadeni'nin doğal yürüyüş, kültürel miras ve kent kimliğine dayalı etkinliklerde güçlü bir potansiyele sahip olduğunu, ancak bazı ekstrem sporlar ve olta balıkçılığı gibi etkinlikler için düşük bir uygunluk düzeyi göstermektedir. Bu bilgiler, bölgedeki ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik stratejik planlamalar için önemli bir rehber niteliği taşımaktadır. Özellikle yüksek uygunluk gösteren etkinliklerin desteklenmesi ve altyapının geliştirilmesi, bölgenin ekoturizm potansiyelini artırabilir. Tablo 4.8.'e göre sonuçlar, Akdağmadeni'nin hem kültürel hem de doğal değerlere dayalı ekoturizm potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Kimlik değerleri arasında tarihi yapılar ve doğal ürünlerin ön planda olduğu gözlemlenmiştir. Peyzaj değerlerinde ise doğal parklar ve vadiler en yüksek puanı alarak, bölgenin ekoturizm faaliyetleri için önemli bir destinasyon olabileceğini ortaya koymaktadır.

Bölgedeki düşük uygunluk gösteren değerler, tanıtım ve altyapı geliştirme çalışmalarıyla desteklenerek turizme kazandırılabilir. Öne çıkan alanların korunması ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesi, Akdağmadeni'nin kültür ve ekoturizm alanındaki önemini artıracaktır. Tablo 4.9'dan elde edilen bulgular, Akdağmadeni ilçesindeki ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi için kapsamlı bir strateji gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle yerel yönetimlerin politika eksikliği ve halkın bilinç düzeyinin artırılması üzerine odaklanılmalıdır. Altyapı iyileştirmeleri ve bölgenin potansiyelini ortaya çıkaracak tanıtım çalışmaları, ekoturizmin daha etkili bir şekilde benimsenmesine katkı sağlayacaktır.

Bu bulgular, ekoturizm projelerinde önceliklerin belirlenmesi için önemli bir yol haritası sunmaktadır. Akdağmadeni ilçesinde trekking, bisiklet ve kültür turizmi gibi doğa ve kültürel temalı faaliyetler öne çıkarken, su altı dalışı ve sportif olta balıkçılığı gibi etkinlikler çok düşük oranlarda kalmaktadır. Az tercih edilen faaliyetler için bölgenin altyapısının gözden geçirilmesi ve bu alanların potansiyelinin geliştirilmesine yönelik stratejiler geliştirilmelidir. Trekking, bisiklet ve kültür turizmi gibi güçlü alanlarda ise tanıtım ve etkinliklerin çeşitlendirilmesi önerilmektedir. Bu analiz, bölgenin ekoturizm stratejileri için bir yol haritası sunmaktadır.

Araştırma bulguları doğrultusunda, Akdağmadeni ilçesinde ekoturizm potansiyelinin sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesi için bazı stratejik önlem alınması gerekmektedir. Bu bağlamda, ekoturizmin bölgedeki sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerinin olumlu yönde artırılması amacıyla aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

5.4.1. Yerel Yönetimlerin sorumluluklarının arttırlması

Yerel yönetimler, ekoturizmin sürdürülebilir gelişimini sağlamak için stratejik planlar oluşturmalı ve bölgenin turizm potansiyelini artırmaya yönelik uzun vadeli projeler geliştirmelidir. Bölgesel kalkınma ajansları, belediyeler ve ilgili kurumlarla iş birliği yapılarak, ekoturizme yönelik destekleyici teşvikler sağlanmalı ve sürdürülebilir kalkınma politikaları benimsenmelidir. Bu kapsamda, yerel yönetimlerin aşağıdaki adımları atması önerilmektedir:

- Ekoturizm Master Planı hazırlanmalı: Bölgenin ekoturizm kaynaklarının envanteri çıkarılarak, uzun vadeli bir turizm gelişim planı oluşturulmalıdır.
- Yerel teşvik mekanizmaları uygulanmalı: Ekoturizm girişimcileri için hibe ve teşvik programları geliştirilerek yerel işletmelerin desteklenmesi sağlanmalıdır.

- Çevresel düzenlemeler artırılmalı: Ekoturizm faaliyetlerinin çevreye duyarlı bir şekilde yürütülebilmesi için atık yönetimi, enerji verimliliği ve koruma politikalarına yönelik mevzuatlar güçlendirilmelidir.

5.4.2. Toplum Bilinçlendirmesine yönelik çalışmaların arttırılması

Ekoturizmin yerel halk tarafından benimsenmesi ve sürdürülebilir bir turizm modeli oluşturulabilmesi için farkındalık artırıcı programlar düzenlenmelidir. Bu kapsamda, yerel halkın ekoturizm kavramı, sürdürülebilir çevre yönetimi ve ekoturizmin ekonomik faydaları hakkında bilinçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Önerilen bilinçlendirme çalışmaları şunlardır:

- Eğitim programları ve atölyeler düzenlenmeli: Yerel halka yönelik sürdürülebilir turizm konusunda bilgilendirici seminerler, eğitim programları ve uygulamalı atölyeler gerçekleştirilmelidir.
- Okullarda çevre eğitimi artırılmalı: Ekoturizme yönelik farkındalık küçük yaşlardan itibaren kazandırılmalı, müfredatta çevre bilinci ve doğa turizmi konularına daha fazla yer verilmelidir.
- Yerel halkın ekoturizme katılımı teşvik edilmeli: Bölgedeki köylüler, çiftçiler ve esnaflar için ekoturizm tabanlı gelir elde etme olanakları artırılmalı ve bu süreçte yerel halkın aktif rol alması sağlanmalıdır.

5.4.3. Ekoturizm Faaliyetleri Çeşitlendirilmesi

Bölgedeki ekoturizm faaliyetleri, mevcut doğal ve kültürel kaynakları daha etkin kullanacak şekilde çeşitlendirilmelidir. Akdağmadeni ilçesinin ekoturizm açısından güçlü ve zayıf yönleri göz önünde bulundurularak yeni ekoturizm ürünleri geliştirilmelidir. Bu doğrultuda:

- Yeni ekoturizm rotaları oluşturulmalı: Trekking, bisiklet, yaban hayatı gözlemciliği ve doğa fotoğrafçılığı gibi faaliyetleri destekleyen yeni parkurlar planlanmalıdır.
- Alternatif ekoturizm türleri teşvik edilmeli: Agro-turizm (tarım turizmi), permakültür çiftlikleri ve organik tarım odaklı deneyim turizmi gibi alternatif ekoturizm türleri bölgeye entegre edilmelidir.
- Sürdürülebilir doğa sporları desteklenmeli: Bölgenin coğrafi yapısına uygun olarak dağcılık, kampçılık ve doğa yürüyüşü gibi sürdürülebilir turizm faaliyetleri artırılmalıdır.

5.4.4. Tanıtım ve Pazarlama Faaliyetleri Artırılması

Akdağmadeni'nin ekoturizm açısından tanınırlığını artırmak ve sürdürülebilir turizme yönelik ilgiyi teşvik etmek amacıyla etkili bir tanıtım stratejisi uygulanmalıdır. Geleneksel ve dijital pazarlama yöntemleri entegre edilerek bölgeye yönelik turistik çekim artırılabilir. Önerilen tanıtım faaliyetleri şunlardır:

- Dijital medya kullanımı yaygınlaştırılmalı: Sosyal medya platformlarında bölgenin ekoturizm potansiyelini tanıtan videolar, blog yazıları ve sanal turlar oluşturulmalıdır.
- Yerel ve uluslararası turizm fuarlarına katılım sağlanmalı: Akdağmadeni'ni tanıtmak amacıyla ulusal ve uluslararası turizm etkinliklerine katılım artırılmalıdır.
- Bölgesel markalaşma çalışmaları yapılmalı: Akdağmadeni'nin ekoturizm kimliği oluşturularak özgün bir marka değeri kazandırılmalı, ekoturizm konseptiyle uyumlu festival ve etkinlikler düzenlenmelidir.

5.4.5. Altyapı Geliştirme Çalışmalarının arttırılması

Ekoturizmin sağlıklı bir şekilde gelişmesi için bölgedeki ulaşım, konaklama ve çevresel altyapı olanaklarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle doğa turizmine uygun altyapı yatırımları yapılmalı ve ziyaretçilere yönelik konfor artırılmalıdır. Altyapının güçlendirilmesi adına aşağıdaki adımlar önerilmektedir:

- Ekoturizm alanlarında yönlendirme levhaları artırılmalı: Bölgedeki turistik alanlara yönelik tabelalar, yürüyüş yolları ve bisiklet parkurları daha iyi düzenlenmelidir.
- Ekolojik konaklama tesisleri teşvik edilmeli: Sürdürülebilir turizm anlayışıyla uyumlu ekolojik oteller, bungalov evler ve doğa dostu kamp alanları oluşturulmalıdır.
- Ulaşım ağı iyileştirilmeli: Bölgeye ulaşımı kolaylaştıracak toplu taşıma çözümleri sunulmalı ve doğa dostu ulaşım modelleri (bisiklet yolları, elektrikli araç şarj istasyonları vb.) teşvik edilmelidir.

6. KAYNAKLAR

Ajzen, I. (1985). From Intentions to Actions: A Theory of Planned Behavior. In J. Kuhl & J. Beckman (Ed), Action Control, From Cognition to Behaviour. *Springer-Verlag Berlin Heidelberg*, 11-39.

Akdağmadeni Belediyesi, (t.y.). *İlçemizi Tanıyalım*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Www.Akdagmadeni.Bel.Tr/İlcemizi-Taniyalim-S55.Html

Akpinar Külekçi, E. (2012). *Oltu Ve Olur (Erzurum) İlçeleri Doğal Ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi,* [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Akın, T. (2019). *Isparta-Atabey Yöresinin Ekoturizm Potansiyeli ve Turizm Rotalarının Belirlenmesi*, [Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü].Yöktez.

Aksaya, A. (2023). *Sapanca Karavan Kamp Yerleri*. Erişim Tarihi: Ocak 15, 2025. Https://Www.Neredekal.Com/Blog/Sapanca-Karavan-Kamp-Yerleri/

Albayrak, F. (2010). *Korunan Alanların Ekoturizm Gelişimine Etkileri: Camili Biyosfer Rezervi Örneği,* [Yüksek Lisans Tezi, Çoruh Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Anonim 1, (2023). *Dünyanın En Büyük 2. Kanyonu Ihlara Vadisi*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Www.Turizmgunlugu.Com/2023/07/24/Dunyanin-En-Buyuk-2-Kanyonu-İhlara-Vadisi/#Goog_Rewarded

Anonim 2, (t.y.). *Fethiye Yamaç Paraşütü Kilo Sınırı*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Www.Touryus.Com/Fethiye-Yamac-Parasutu-Kilo-Siniri.Html

Anonim 3, (t.y.). *Akdağmadeni*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/Akda%C4%9Fmadeni

Anonim 4, (t.y.). *Akdağmadeni Nüfusu*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Www.NufUsu.Com/İlce/Akdagmadeni_Yozgat-Nufusu

Anonim 5, (t.y.). *Yılan Kartalı*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Dogadernegi.Org/Yilan-Kartali/

Anonim 6, (t.y.). *Nalbant Dağı Kış Manzaralarıyla Göz Kamaştırıyor*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Www.Adanamasasi.Com/Nalbant-Dagi-Kis-Manzaralariyla-Goz-Kamastiriyor/214690/

Anonim 7, (t.y.). *Yabancı Avcılar Yozgat'ta 350 Kilo Ağırlığında Yaban Domuzu Avladı*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Www.Sabah.Com.Tr/Yozgat/2021/08/20/Yabanci-A vcilar-Yozgatta-350-Kilo-Agirliginda-Yaban-Domuzu-Avladi

Arslan, Y. (2005). Erdek Ve Çevresinin Ekoturizm Açisindan Değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(13), 29-53.

Bakırcı, M. (2002). *Ekoturizm II. Turizm Şurası Bildirileri*. 2 Cilt. Ankara: S. 243 252.

Bakır Ertaş, V. (2022). *Şırnak halkının ekoturizm farkındalığının ekoturizm algısına etkisi,* [Yüksek Lisans Tezi, Şırnak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. Yöktez.

Bekiroğlu, M. (2008). *Uçmakderenin (Tekirdağ) Doğal Ve Kültürel Özelliklerinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi,* [Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Benzer, A. N. K. (2006). *Bolu-Göynük Ve Yakın Çevresi Doğal Ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi*, [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Bozkuş, R. (2017). *Doğu Karadeniz Rize*. Erişim Tarihi: Ocak 15, 2025. Https://Pixabay.Com/Tr/Photos/Do%C4%9Fu-Karadeniz-Rize-Ayder-Yaylas%C4%B1-2377075/

Çakılcıoğlu, M. (2011). *Sürdürülebilir Turizm İçin Örnek Bir Bölge; Bozcaada*. Erişim Tarihi: Ocak 4, 2025. Http://Www.Kentli.Org/Makale/Bozcaada.Htm

Çakir, G. (2011). *İğneada Ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi,* [Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Çalışkan, A. (2020). *Hatay'ın Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı,* [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yöktez.

Dargahov, V. S., Mammadov, Q. V., Nuriyeva, I. F., & Ahmadov, R. (2023). I. Prospects Of Using The Tourism Potential Of The Liberated Territories From The Point Of View Of Ecotourism. *Journal Of Geology, Geography And Geoecology*, *32*(2), 224-232.

Delen, N. (2022). *Paris'teki Ekoturizm Faaliyetleri İle Ekoturist Ve Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Tutumları*, [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yöktez.

Demir, C. & Çevirgen, A. (2006). *Ekoturizm Yönetimi*. Nobel Yayınları.

Derya, B. (2018). *Bingöl'ün Turizm Potansiyeli Ve Değerlendirme Olanakları*, [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yöktez.

Drumm, A. And Moore, A. (2002). *Ecotourism Development A Manual For Conservation Planners And Managers (Volume 1)*. USA: The Nature Conservancy.

Er, D. (2023). *Ballıca Mağarası Tokat'ın Sağlık Turizmine Katkı Sunuyor*. Erişim Tarihi: Ocak 10, 2025. Https://Www.Aa.Com.Tr/Tr/Dosya-Haber/Ballica-Magarasi-Tokatin-Saglik-Turizmine-Katki-Sunuyor/3074350

Eren, S. (2022). *Sırtında 1 Yaşındaki Oğluyla Tunceli'nin Vadilerinde Doğa Yürüyüşüne Çıkıyor*. Erişim Tarihi: Ocak 15, 2025. Https://Www.Aa.Com.Tr/Tr/Yasam/Sirtinda-1-Yasindaki-Ogluyla-Tuncelinin-Vadilerinde-Doga-Yuruyusune-Cikiyor/2740705

Ekiz, G. (2022). *Peyzaj Koridorlarının Ekoturizm Planlaması Kapsamında Değerlendirilmesi: Belemedik Tabiat Parkı – Kapıkaya Kanyonu Örneği,* [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Gökdeniz A, vd. (2003). Turistlerin Değiğen Seyahat Eğilimleri Ve Sürdürülebilir Turizm Politikaları Çercevesinde Eko Turizminin Pazarlama Olanakları. *Turizm Araştırmaları Dergisi.*

Hair, J. (2009). Multivariate data analysis. *Pearson Education Limited.*

Henseler, J., Ringle, C. M, ve amp; Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science,* 43(1), 115–135. https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8.

Kabataş, E. (2020). *Kırsal Alanlarda Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Örneği*, [Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Kaiser, H. (1974). An Index of Factorial Simplicity. *Psychometrika* 39(1):31–36.

Karakök, H. (2023). *Sürdürülebilirlik Kapsamında Derebucak İlçesi'nin (Konya) Ekoturizm Potansiyeli Ve Yerel Halkın Ekoturizm Algısı*, [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Universitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yöktez.

Kavak, M. (2015). *Edremit Körfezi kuzey kıyılarında yerel halkın ekoturizme yönelik bilinç ve algısı ve tutumları,* [Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Kervankıran, İ. ve Temurçin, K. (2013). Afyonkarahisar İlinde ekoturizme yönelik yerel halkın yaklaşımları. *Coğrafyacılar Derneği Yayınları*, 319-324.

Kozak N Ve Kayar Ç. (2007). Genel Olarak Turizm Kavramı. Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü Sektörel Stratejiler Ve Uygulamalar. *URAK Derneği Yayınları*, 63-77.

Kurdoğlu, O. (2001). Koruma Alanları Ve Ekoturizmin Karadeniz Bölgesi Açısından İrdelenmesi. *Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, 4*(4).

Kuter, N., & Ünal, H. (2009). Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik Ve Sosyo-Kültürel Etkileri. *Kastamonu Universitesi Orman Fakültesi Dergisi*, *9*(2), 146-156.

Levent, F. (2024). *Kapadokya Balon Turu Fiyatları*. Erişim Tarihi: Ocak 15, 2025. Https://Leventisikli.Com/Kapadokya-Balon-Turu-Fiyatlari/

Meydan, K. (2020). *Küre Dağları Milli Parkının Kastamonu İl Sınırlarında Ekoturizm Potansiyelinin Ecos Yöntemi İle Belirlenmesi,* [Yüksek Lisans Tezi, Kastomonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Nayir, O. (2009). *Isparta Yöresi Korunan Doğal Alanlarında Ekoturizm Talep Ve Eğilimlerinin Belirlenmesi,* [Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Nazik, L. (2005). *Mağara Nedir, Nasıl Oluşur*. Ulusal Mağara Günleri Sempozyumu Bildirileri Kitabı.

Nouri, J. & Danehkar, A. (2008). Sharifipour, Rozita. *Environmental Geology; Berlin* Vol, 55, Iss. 3, 681-686.

Oğuz, C. & Karakayacı, Z. (2017). Tarım Ekonomisinde Araştırma ve Örnekleme Metodolojisi. *Atlas Akademi*, Konya, 18.

Özkök, F. G. (2008). *Az Gelişmiş Ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Turizmin Ekonomik Etkileri*. Ekin Basım Yayınları.

Öztürk, S. (2005). Kastamonu–Bartın Küre Dağları Milli Parkı'nın Rekreasyonel Kaynak Değerlerinin İrdelenmesi. *Türk Ormancılık Dergisi, 6*(2), 138-148.

Özyavuz, M. & Şişman, E. (2009). *İğneada'nın Ekoturizm Potansiyeli Ve Bölge Halkının Yararlanma Olanakları*. I. Trakya Bölgesi Kalkınma Ve Girişimcilik Stratejileri Sempozyumu, Edirne.

Panin, B. & Mbrica, A. (2014). Potentials Of Ecotourism As A Rural Development Tool On The Base Of Motivation Factors İn Serbia.

Polat, A. & Önder, S. (2006). Karapınar İlçesi Ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Ziraat Fakültesi Dergisi,* 20 (40), 53-64.

Ramaano, A. I. (2021). Potential Of Ecotourism As A Mechanism To Buoy Community Livelihoods: The Case Of Musina Municipality, Limpopo, South Africa. *Journal Of Business And Socio-Economic Development*, *1*(1), 47-70.

Ross, S., & Wall, G. (1999). Ecotourism: Towards Congruence Between Theory And Practice. *Tourism Management*, *20*(1), 123-132.

Saydan, R. & Küçükaslan, N. (2007). Doğa Turizmi. Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü Sektörel Stratejiler Ve Uygulamalar. *URAK Derneği Yayınları*, S.107-122.

Sayın, K. (2022). Ekoturizmin Yerel Kalkınmaya Katkısına İlişkin Yerel Halkın Algılarının Belirlenmesine Yönelik Taşucu'nda Bir Araştırma. *Gastronomi, Misafirperverlik ve Seyahat Dergisi*, 5(1).

Seçkin, G. (2018). *Sürdürülebilir Kentleşme Bağlamında Eko-Kent Önerisi: Kayseri Gesi Örneği,* [Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yöktez.

Seifi, F. & Ghobadi, G. R. J. (2017). The Role Of Ecotourism Potentials İn Ecological And Environmental Sustainable Development Of Miankaleh Protected Region. *Open Journal Of Geology, 7*(4), 478-487.

Soykan, F. (2003). Kırsal Turizm Ve Türkiye Turizmi İçin Önemi. *Ege Coğrafya Dergisi, 12*(1).

Söylemez, A. (2022). *Ünlü Dağcı Tunç Fındık, Sporcularla Murat Kanyonu'ndaki Buz Sarkıtlarına Tırmandı*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Www.Aa.Com.Tr/Tr/Spor/Unlu-Dagci-Tunc-Findik-Sporcularla-Murat-Kanyonundaki-Buz-Sarkitlarina-Tirmandi/2495899

Şekercioğlu, Ç. (2005). Kuş Gözlem Turizmi. *Yeşil Atlas Dergisi*, Sayı:8, Aralık Sayısı, S.91- 93.

TKGM, (t.y.). *Akdağmadeni*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025. Https://Parselsorgu.Tkgm.Gov.Tr/

Tuna, M. (2007). Turizm, Çevre Ve Toplum Marmaris Örneği. *Ankara: Detay Yayıncılık, 1*.

Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri Projesi, (t.y.). *Doğal Mağara*. Erişim Tarihi: Ocak 16, 2025.Http://Tayproject.Org/Taymaster.Fm?Sort=Buluntu_Yeri_T&Max=20&Header=Header_Cave_T&Footer=Footer_Cave_T&Error=Veritabanihata.Html&Html=Html_Cave_T&Tayweb=TAYDB&Veritabani=Dogalmagara&İl_No=66

Ünlü, B. Ç. (2022). *Kitle Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Turizm Gelişiminin Sosyal Temsil Kuramı Açısından İncelenmesi: Antalya Örneği,* [Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yöktez.

Ünsaldı, M. (2022). *Sürdürülebilir Turizm: Elâzığ Üzerine Bir Uygulama*, [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yöktez.

Yılmaz, O. (2011). Analysis Of The Potential For Ecotourism İn Gölhisar District. *Procedia-Social And Behavioral Sciences, 19*, 240-249.

EKLER

EK-1 Anket Soruları

Anket Formu: Sürdürülebilir Peyzaj Kapsamında Yozgat/Akdağmadeni İlçesinin Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Farkındalık Düzeyi

1. Yaşınız :

2. Medeni Durumunuz : Evli [ ] Bekar [ ]

3. Eğitim Durumunuz :Okuryazar değil [ ] Okuryazar [ ] ilkokul [ ] ortaokul [ ] Lise [ ] Ön lisans [ ] Lisans [ ] Lisanüstü [ ]

4. Mesleğiniz : [ ] Çiftçi [ ] İşçi [ ] Devlet memuru [ ] Emekli [ ] Ev Hanımı [ ] Öğrenci

[ ] Tüccar [ ] Esnaf / Sanatkar [ ] İşsiz [ ] Diğer

5. Gelir Durumunuz : [ ] 4000-7000 [ ] 7000-10.000 [ ] 10.000-20.000 [ ] 20000-30.000

[ ] 30000 ve üzeri

6. Daha önce her hangi bir ekoturizm (doğa ile ilgili veya kültürel) etkinliğine katıldınız mı?

[ ] Evet [ ] Hayır

EKOTURİZME YÖNELİK ALGILAMALAR

7. Ekoturizm kavramı hakkında ne düşünüyorsunuz? (Birden Çok seçenek işaretleyebilirsiniz.)

[ ] Doğayı anlatan ve doğanın içinde zaman geçirme fırsatı veren turizmdir.

[ ] Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir.

[ ] Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir.

[ ] Sportif faaliyetlerimi gerçekleştirebildiğim bir turizmdir.

[ ] Yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir.

[ ] Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizmdir.

[ ] Diğer ……

8. Sizce Akdağmadeni İlçesi'nin Ekoturizm açısından eksikleri nelerdir? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz.)

[ ] Yerel yönetimlerin bu konuda politika oluşturmaması

[ ] Yerel halka yeterince tanıtım yapılmaması

[ ] Halkın ekoturizm konusunda bilinçsiz/duyarsız oluşu

[ ] Yeterli yön ve levhaların olmaması

[ ] Akdağmadeni'nde yeterli ekoturistik potansiyelinin olmaması

[ ] Diğer …….. ……..

9. Akdağmadeni İlçesi'nde yapıldığını bildiğiniz ekoturizm faaliyetlerini hangileridir? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz.)

[ ] Trekking (doğa yürüyüşü) [ ] Kuş Gözlemciliği [ ] Yayla Turizmi [ ] Tarım ve Çiftlik turizmi

[ ] Atlı Doğa Yürüyüşü [ ] Dağcılık [ ] Yamaç Paraşütü [ ] Yaban Hayatı Gözleme

[ ] Foto Safari [ ] Av Turizmi [ ] Botanik Turizmi [ ] Kamp ve Karavan Turizmi

[ ] Akarsu Turizmi [ ] Kültür Turizmi [ ] Su Altı Dalış Turizmi [ ] Sportif Olta Balıkçılığı

[ ] Bisiklet Turizmi [ ] İnanç/Dini Turizm ( ) Mağara Turizmi

[ ] Diğer……

10. Akdağmadeni İlçesi ekoturizm faaliyetlerine ne sıklıkla katılırsınız?

[ ] Hiç Katılmadım [ ] Nadiren Katılırım [ ] Ara Sıra Katılırım [ ] Sık Sık Katılırım

Akdağmadeni İlçesi için Ekoturizm Etkinlikleri / Faaliyetleri Açısından hangileri uygundur?	1	2	3	4	5
Doğa yürüyüşü (trekking)					
Dağa tırmanma					
Yayla Turizmi					
Sportif Olta Balıkçılığı					
Bisiklet Turizmi					
Kuş izleme					
Doğa fotoğrafçılığı					
Yaban yaşam safarisi					
Kampçılık					
Rafting					
Bitki gözlem ve inceleme					
Yaban hayatı koruma iyileştirme					
Olta balıkçılığı					

Bitki dikme ve yetiştirme faaliyetleri					
Tarihi ve arkeolojik değerleri koruma ve geliştirme					
Orienteering yapma					
Yamaç Paraşütü					
Bisikletle gezme					
Mağara Turizmi					
Atla gezme					
Hava sporları yapma					
Salep toplama					
Yerel mimari yapıları ziyaret etme ve inceleme					
Dini yapı ve objeleri görme ve inceleme					
Kent kimliğine ait simge ve değerleri ziyaret					
Tarım ve Çiftlik turizmi					

Not: 1. Kesinlikle katılmıyorum 2. Katılmıyorum 3. Kararsızım 4. Katılıyorum 5. Kesinlikle Katılıyorum

Akdağmadeni yöresinin kültür turizmi ve ekoturizm kimlik değerleri açısından önemlilik düzeylerine göre değerlendiriniz.	1	2	3	4	5
KİMLİK DEĞERİ					
Muşali Behramşah Kalesi					
Eski Kilise					
Akdağmadeni Salebi					

Akdağmadeni yöresinin kültür turizmi ve ekoturizm kimlik değerleri açısından önemlilik düzeylerine göre değerlendiriniz. (Devamı)

Göbelek Mantarı (Kuzu Göbeği)					
PTT Eski Binası					
Askerlik Şubesi Eski Binası					
Eski Cezaevi Binası					
Halk Eğitim Merkezi Eski Binası					
Endüstri Meslek Lisesi Eski Binası					
Ziraat Bankası Eski Binası					
Hami Tüzün Dükkanları					
Eski Lise Binası (Redif Kışlası)					
Rıfat Koç Konağı					
İstanbulluoğlu Mahallesi Cami					
PEYZAJ DEĞERİ					
Kadıpınarı Tabiat Parkı					
Akdağmadeni Sarı Çam Ormanları					
Göndelen Vadisi					
Çerçialanı Köyü Göleti					
At Oluğu Çeşmesi					
Nalbant Yaylası					
Küçük Kefenli Yaylası					
Hisarbey Yaylası					

Not: 1. Kesinlikle katılmıyorum 2. Katılmıyorum 3. Kararsızım 4. Katılıyorum 5. Kesinlikle Katılıyorum

EKO-TURİZME YÖNELİK TUTUMLAR	1	2	3	4	5
1 Ekoturizm yerel halk için yeni iş fırsatları doğurur					
2 Ekoturizmin gelişmesi yörenin ekonomik durumunu iyileştirebilir.					
3 Ekoturizm sayesinde yerel halkın alım gücü ve yaşam kalitesi artar					
4 Ekoturizm uygulandığı bölgenin tanıtılmasını ve gelişmesini sağlar.					
5 Ekoturizm kırsal bölgelerin kentleşme olgusunu hızlandırır.					
6 Ekoturizm farklı kültürlerin tanıtılmasına katkı sağlar.					
7 Ekoturizm doğa ve çevrenin korunmasına yardımcı olur.					
8 Ekoturizm bölgede var olan ticari faaliyetlerin gelişmesine katkı sağlar.					
9 Ekoturizm tarihi ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlar.					
10 Ekoturizm farklı kültürlerin tanınmasında bir köprü görevi üstlenir.					
11 Ekoturizm turistler ile bölge halkının kaynaşmasını sağlar					
12 Bölgenin Ekoturizm açısından tanıtılması yeterlidir.					
13 Yerel yönetimler ekoturizmin gelişmesi ve tanıtılması için önemli çalışmalar yapmaktadır					

Not: 1. Kesinlikle katılmıyorum 2. Katılmıyorum 3. Kararsızım 4. Katılıyorum 5. Kesinlikle Katılıyorum

Açıklama: Anket hazırlanırken; Akın T. (2020). Isparta-Atabey Yöresinin Ekoturizm Potansiyeli Ve Turizm Rotalarının Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı- Karakök H. (2023) Sürdürülebilirlik Kapsamında Derebucak İlçesinin (Konya) Ekoturizm Potansiyeli Ve Yerel Halkın Ekoturizm Algısı, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekoturizm Rehberliği Anabilim Dalı Ekoturizm Rehberliği Bilim Dalı Yüksek Lisans tezlerinden faydalanılmıştır.

Doç. Dr. Kübra YAZİCİ

Peyzaj Mimarı: Dilan YÜCEER